

Vast te stellen in de openbare vergadering van
10 juli 2023

Kadernota 2024

Inhoudsopgave

1	Financieel perspectief 2024-2027	4
2	Prognose op hoofdlijnen	6
2.1	Totaal programmabegroting 2023	6
2.2	Stelposten op basis van begrotingsuitgangspunten	7
2.3	Voorjaarsnota 2023 (concept, vaststelling 10 juli 2023)	7
2.3.1	Toetsingskader Provincie	7
2.3.2	Samenvatting begrotingsuitgangspunten komende planperiode	8
2.4	Structurele gevolgen meicirculaire 2023	9
2.5	Bekende financiële ontwikkelingen	10
2.5.1	Uitvoering salarisadministratie door gemeente Wierden	10
2.5.2	Structureel hogere bijdrage ODTwente (herijking financiering)	10
2.5.3	Indexatie verbonden partijen	11
2.5.4	Tariefverhoging ICT Hengelo	11
2.5.5	Meerkosten aanbesteding accountant 2024	11
2.6	Bekende risico ontwikkelingen	11
2.7	Voorgenomen aanvullend beleid	11
2.7.1	Te honoreren nieuwe beleidsontwikkelingen	12
2.7.2	Te honoreren nieuwe beleidsontwikkelingen	13
2.8	Indicatief subtotaal komende planperiode	14
2.9	Voorgesteld voorlopig dekkingsplan	14
2.10	Totaalresultaat	15
3	Ontwikkelingen en Risico's	16
3.1	Rentelasten, stuwmeer investeringen en prijsstijgingen (Inflatie)	16
3.2	De Omgevingswet en leges	17
3.3	Gemeentefonds	17
3.4	Budgetontwikkelingen en aanbestedingen Sociaal Domein	18
3.5	Intensivering onderhoud wegen	18
3.6	Weerstandsvermogen	18
3.7	Overige risico's	19
4	Conclusies	20
	Bijlage 2. Toelichtingen voorstellen nieuw en aanvullend beleid 2024 (autonoom, onontkoombaar, reeds ingezet)	32
	Uitvoering audit Wet Politiegegevens (1 x per 4 jaar)	32
	Masterplan Vondelpark 2.0	33
	Aanbestedingen Sociaal Domein	35
	Kredieten t.b.v. Uitvoering vGRP (2024 t/m 2027)	36
	Krediet Glinde-Hooiland (2024-2027)	37
	Vervanging speelvoorziening Openbaar Groen 2024-2027	38
	Uitvoering verkeersknelpunten 2024-2027	38
	ZVV De Esch: renovatie veld 1 natuurgras, OHC Bully: vervanging toplaag veld 1	39
	Drie-eenheid (actualisering IHP)	39

De Esch (actualisering IHP).....	39
De Linde (actualisering IHP).....	40
TCC Lyceumstraat (actualisering IHP).....	40

Inleiding

De start van de nieuwe planning & control cyclus 2024 begint in Oldenzaal jaarlijks met het opstellen van een Kadernota. In dit geval de Kadernota 2024. In de Kadernota worden, door uw raad de kaders en uitgangspunten vastgesteld voor het opstellen van de eerstvolgende programmabegroting. In dit geval de programmabegroting 2024.

“Mouwen opstropen en aan de slag!” Met die woorden sloten we het voorwoord van de gewijzigde begroting van 2023 af. Een begroting die op basis van het raadsprogramma is opgesteld en waarin de ambities voor de komende jaren zijn neergezet. Deze begroting is voor ons de leidraad voor de Kadernota 2024. We werken verder aan de ambities die vanuit het raadsprogramma vertaald zijn.

Aan ambities en opgaven in onze stad geen gebrek. Bij het vaststellen van de gewijzigde programmabegroting hebben we onze investeringsbereidheid getoond. We zijn nu vastbesloten die investeringen waar te maken. Daar ligt onze focus in 2024.

Het behalen van die doelen vraagt veel van onze ambtelijke organisatie. Ook onze organisatie ontkomt niet aan de gevolgen van de krappe arbeidsmarkt. Het betekent dat we onszelf nog steviger als werkgever moeten neerzetten: aantrekkelijk voor nieuwe mensen en de moeite waard om te blijven voor onze huidige medewerkers. Strategisch personeelsbeleid is daarbij noodzakelijk.

Net als andere gemeenten zien we de gevolgen van onder meer de rentestijging en inflatie, maar ook negatieve budgetontwikkelingen binnen het Sociaal Domein, de komende jaren doorwerken in ons begrotingsresultaat. Bij de gewijzigde begroting schreven we in 2026 nog zwarte cijfers, met de huidige ontwikkelingen stevenen we echter af op een tekort voor 2026 ('Ravijnjaar') van bijna 1,9 miljoen en een (geringer) negatief saldo voor 2027. Dat vraagt om terughoudendheid maar vooral realisme in het maken van keuzes. Terughoudend omdat de grenzen van capaciteit en structurele financiële ruimte bereikt zijn. Realisme omdat we ook afhankelijk zijn van door ons nauwelijks te beïnvloeden factoren zoals het Gemeentefonds waardoor het perspectief ook weer (ten positieve) kan keren. We nemen daarom geen overhaaste beslissingen om zaken niet meer te doen, maar sturen voortdurend op resultaten die bijdragen aan de ambities om Oldenzaal mooier te maken.

De hoge inflatie, de stijgende salarissen en de verwachte nadelen op aanbestedingen maken de financiële situatie kwetsbaar. Tegelijkertijd hebben we met het vaststellen van de jaarrekening 2022 geconstateerd dat we beschikken over een flinke algemene reserve. Hiermee hebben we voor de komende jaren een gezonde buffer opgebouwd, waardoor snijden in ambities op dit moment niet nodig is. Wel blijven we waakzaam op lange termijn, we weten dat er financieel pittige jaren aankomen en bereiden ons daarop voor door nu al te anticiperen op verschillende scenario's die onze structurele financiële positie kunnen versterken.

In het voorjaar van 2024 wordt de toekomstvisie 2040 voor Oldenzaal vastgesteld. We kijken uit naar een interactief proces met onze inwoners en nemen alle input ter harte om te komen tot een visie die recht doet aan ons Oldenzaals DNA en die de toekomstbestendigheid van de stad borgt. We willen ruimte houden om waar nodig en mogelijk keuzes uit de visie te verwerken in onze planvorming voor de komende jaren.

We maken de keuze om bovenop de reeds bestaande ambities uit het raadsprogramma niet met voorstellen voor nieuw beleid te komen. Omdat we niet willen vooruitlopen op de inbreng van onze inwoners op de lange termijn. En omdat de grenzen aan onze ambtelijke capaciteit bereikt zijn. We willen afspraken nakomen, projecten afronden en onze taken goed vervullen. Daar ligt onze focus. We zijn een betrouwbare overheid voor onze inwoners en ondernemers en een goede samenwerkingspartner voor onze stakeholders. Samen maken we de stad!

1 Financieel perspectief 2024-2027

Financiële positie

De basis voor de P&C-instrumenten voor de komende planperiode zijn:

- programmabegroting 2023 - in de raadsvergadering van 7 november 2022 vastgesteld;
- (gewijzigde) programmateksten en nieuw beleid o.b.v. Raadsprogramma 2022-2026 - door uw raad op 6 maart 2023 vastgesteld;
- de concept-Voorjaarsnota 2023 – door uw raad op 10 juli 2023 vast te stellen.

Meerjarige Begrotingssaldi:

Bij de Programmabegroting 2023 kon het college onderstaand meerjarenperspectief presenteren:

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Verwachte begrotingssaldi 2023-2026	V 3.245	V 3.178	V 4.786	V 1.552

De verwerking van de gevolgen van de Najaarsnota 2022 en de (gewijzigde) programmateksten en nieuw beleid o.b.v. Raadsprogramma 2022-2026 hadden per saldo een negatief effect op deze begrotingssaldi, met name door de kosten voor beleidsvoornemens uit het Raadsprogramma 2022-2026. Dit leidde tot onderstaande meerjarenraming:

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Verwachte begrotingssaldi na Raadsprogramma 2022-2026	V 2.314	V 2.486	V 4.485	V 454

Het financieel perspectief voor 2024-2027, zoals hierna in hoofdstuk 2 en cijfermatig in tabel 1 gepresenteerd, wordt vervolgens mede gevormd door onderstaande componenten:

Nieuwe beleidsvoornemens

Zoals ook in het voorwoord aangegeven geeft het college als algemene boodschap mee het accent te willen leggen op het uitvoeren van hetgeen in het raadsprogramma 2022-2026 voor deze periode is meegegeven. Gelet op de meerjarige financiële positie, de reeds vastgestelde ambitieuze doelstellingen en de onzekere ontwikkelingen en risico's met betrekking tot rente, inflatie en de komende nieuwe systematiek voor het gemeentefonds, stelt het college voor om geen nieuw beleid op te nemen in de Programmabegroting 2024. Wel wordt er ruimte geboden voor autonome en onontkoombare (wettelijke) ontwikkelingen of voorstellen die reeds eerder zijn besloten of ingezet.

Gehanteerde indexen

Conform de bestendige gedragslijn worden de 3 gebruikte indices voor de Programmabegroting 2024 (index lonen en sociale lasten, index goederen en diensten en de index Sociaal domein) jaarlijks naast de voorlopige indices voor het komende jaar, gecorrigeerd voor de definitief vastgestelde cijfers van voorgaande jaren. Door de gestegen inflatie in het afgelopen jaar vallen de definitieve indexcijfers hoger uit dan aanvankelijk verwacht en krijgen we in 2024 te maken met relatief hoge indexcijfers. Voor 2024 stellen wij voor om de indices voor lonen en goederen/diensten, gebaseerd op de recente ramingen van het Centraal Planbureau (CPB), vast te stellen op respectievelijk 5,6% en 8,9%. Het gemiddelde van deze 2 indices bedraagt 7,25% en is van toepassing op inkomensoverdrachten en tarieven algemene heffingen. Daarnaast is er, net als het voorgaande jaar, gekozen voor een separate index voor het Sociaal Domein, namelijk een index gebaseerd op Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA). Dit betekent voor 2024 een index van 7,58%.

Actualisatie budgetten

In Oldenzaal is de gebruikelijke en bestendige handelwijze om voor de gehele planperiode te begroten op basis van constante lonen en prijzen van het dienstjaar. Voor de nu aan de orde zijnde planperiode is dus het *verwachte* loon- en prijsniveau van 2024 het uitgangspunt. Omdat de programmabegroting 2023 voor de gehele planperiode is gebaseerd op het verwachte loon-/prijsniveau 2023 dient er dus voor de nieuwe planperiode een actualisering van budgetten plaats te vinden. Dit gebeurt aan de hand van de door ons college voorlopig vastgestelde begrotingsuitgangspunten 2024. Van deze uitgangspunten treft u verderop in deze kadernota een samenvatting aan en een uitvoerige versie in bijlage 1. Op basis hiervan zijn de stelposten geraamd zoals in tabel 1 en 2 aangegeven.

Daarnaast kregen we nog te maken met in meer of mindere mate nauwelijks te beïnvloeden financiële ontwikkelingen die het uiteindelijke resultaat in belangrijke mate hebben bepaald, zoals in tabel 1 en 3 indicatief geraamd. Tenslotte is er naar verwachting ook sprake van onontkoombare en onuitstelbare nieuwe beleidsontwikkelingen. In tabel 1 geven we u in één oogopslag een totaaloverzicht van onze financiële verwachtingen voor de komende planperiode. Hoewel de Kadernota in beginsel betrekking heeft op de planperiode 2024-2027 is ook de ontwikkeling van de jaarschijf 2023 voor de volledigheid opgenomen. Vervolgens is van elke regel opgenomen in deze tabel een korte toelichting geschreven.

2 Prognose op hoofdlijnen

Alle bekende ontwikkelingen samen leiden op dit moment tot een prognose op hoofdlijnen van het begrotingsresultaat voor de gehele planperiode 2024-2027. Hierbij hoort de kanttekening dat de meicirculaire 2023 nog voor een bijstelling kan zorgen, evenals de gedetailleerde doorrekening van het opstellen van de definitieve Programmabegroting 2024. We hebben in tabel 1 ook de bekende ontwikkelingen van het lopende dienstjaar opgenomen om u een totaaloverzicht te geven van de gehele actuele planperiode. Voor een toelichting op de jaarschijf 2023 verwijzen we gemakshalve naar de Voorjaarsnota 2023.

Totaal resultaat 2023 – 2027										
Onderdelen (x € 1.000)	2023		2024		2025		2026		2027	
a. Totaal programmabegroting 2023 (na Raadsprogramma)	V	2.314	V	2.486	V	4.486	V	454	V	454
b. Stelposten op basis van begrotingsuitgangspunten (tabel 2)		0	N	1.620	N	1.620	N	1.626	N	1.659
c. Concept-Voorjaarsnota 2023	N	655	N	375	N	390	N	361	N	361
d. Structurele gevolgen meicirculaire 2023		Pm		Pm		Pm		Pm	V	1.778
e. Bekende fin. ontwikkelingen (tabel 3)			N	415	N	415	N	415	N	415
f. Bekende risico ontwikkelingen (tabel 4)		Pm		Pm		Pm		Pm		Pm
g. Voorgenomen aanvullend beleid			N	32	N	15	V	12	N	183
h. Indicatief subtotaal komende planperiode	V	1.659	V	44	V	2.046	N	1.936	N	386
i. Voorgesteld voorlopig dekkingsplan: * Stelpost taakstelling		Pm		Pm		Pm		Pm		Pm
J. TOTAALRESULTAAT	V	1.659	V	44	V	2.046	N	1.936	N	386

Tabel 1.

Een 1^e doorrekening van de geformuleerde begrotingsuitgangspunten en de bekende financiële ontwikkelingen levert voorlopig een begrotingsnadeel op voor het 'ravijnjaar' 2026 en ook de jaarschijf 2027. De overige jaarschijven laten vooralsnog positieve saldi zien. De komende periode, richting de definitieve vaststelling van de Programmabegroting 2024, zullen deze saldi verder worden 'gefinetuned' door onder meer verwerken van de (financiële) effecten van de meicirculaire 2023. Afhankelijk van deze uitkomsten zal een dekkingsplan voor 2026 en 2027 worden opgesteld, waarbij een onttrekking aan de Algemene Reserve voor de beide tekortjaren in 1^e instantie voor de hand lijkt te liggen. Hierna geven we u nadere informatie per regel van de in tabel 1 genoemde onderdelen.

2.1 Totaal programmabegroting 2023

Onderdelen (x € 1.000)	2023		2024		2025		2026		2027	
a. Totaal programmabegroting 2023 (na Raadsprogramma)	V	2.314	V	2.486	V	4.486	V	454	V	454

- De bedragen in deze regel sluiten aan met de door uw raad vastgestelde programmabegroting 2023-2026, inclusief de verwerking van de (gewijzigde) programmateksten en nieuw beleid o.b.v. Raadsprogramma 2022-2026, zoals door uw raad op 6 maart 2023 vastgesteld.

Om ook een basis te hebben voor het dienstjaar 2027 is van de aannahme uitgegaan dat het resultaat van dat jaar identiek is aan 2026. Bij het opstellen van de aanstaande programmabegroting 2024-2027 zal er

uiteraard ook voor de jaarschijf 2027 sprake zijn van een gedetailleerde berekening van budgetten die waarschijnlijk wel tot een in geringe mate afwijkend resultaat leiden. Het resultaat van de huidige programmabegroting, inclusief de vastgestelde wijzigingen, als vertrekpunt nemen voor de komende programmabegroting betekent impliciet dat er vooralsnog van wordt uitgegaan dat de ombuigingen in de huidige programmabegroting conform worden gerealiseerd tenzij expliciet tot een aanpassing wordt besloten.

2.2 Stelposten op basis van begrotingsuitgangspunten

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
b. Stelposten op basis van begrotingsuitgangspunten	0	1.620	1.620	1.626	1.659

In het jaarlijkse proces om te komen tot een geactualiseerde begroting voor de volgende planperiode worden er door ons college uitgangspunten bepaald aan de hand waarvan de conceptbegroting kan worden opgesteld. Deze uitgangspunten zijn (samengevat) onderstaand (2.3.2) opgenomen en worden gebruikt bij de opstelling van de komende programmabegroting. De uitgewerkte versie is ter kennisneming als bijlage 1 opgenomen achterin dit boekwerk.

2.3 Voorjaarsnota 2023 (concept, vaststelling 10 juli 2023)

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
c. Structurele gevolgen Voorjaarsnota 2023 (concept, vaststelling 10 juli 2023)	655	375	390	361	361

De voorjaarsnota 2023 wordt door uw raad vastgesteld op 10 juli 2023. De totale structurele effecten van alle in deze voorjaarsnota opgenomen voorstellen hebben een negatieve invloed op het geprognosticeerde begrotingsresultaat voor de hele planperiode 2024-2027. Voor nadere toelichting op dit onderdeel verwijzen we naar de betreffende rapportage.

2.3.1 Toetsingskader Provincie

Bij het opstellen van de begroting dient ook rekening te worden gehouden met het financieel toezicht door de provincie. In haar begrotingscirculaire van 25 april 2023 heeft de Provincie Overijssel geschetst hoe begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 zullen worden beoordeeld.

De onderwerpen die daarbij van invloed zijn op de begroting 2024 en daarin dus ook aandacht behoeven zijn door de Provincie in de circulaire gecategoriseerd in:

Maatschappelijke ontwikkelingen

- Oorlog in Oekraïne (vluchtelingenopvang)
- Inflatie
- Arbeidsmarktkrapte

Financiële ontwikkelingen

- Nieuwe Financieringssystematiek
- Prijsstijgingen
- Opschalingskorting

- Hervredering gemeentefonds
- Sociaal Domein/Jeugd
- Eigen bijdrage huishoudelijke hulp

Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

- Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid
- Actualisering notities

Specifieke onderwerpen

- Omgevingswet
- Investeringsbudgetten
- Wet digitale overheid

In het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 Gemeenten (GTK) heeft de Provincie Overijssel de uitgangspunten van haar toezicht opgenomen. Enkele kernpunten uit dit toezicht zijn:

- voor repressief toezicht is het van belang dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Dit betekent dat de structurele lasten ieder jaar worden gedekt door structurele baten en dat de geraamde bedragen volledig, realistisch en haalbaar zijn, oftewel geloofwaardig zijn;
- er mag geen sprake zijn van opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Voor de komende programmabegroting betekent dit heel concreet dat er minimaal vanaf de jaarschijf 2027 een realistische en sluitende begroting dient te worden vastgesteld;
- eventueel opgenomen bezuinigingstaakstellingen zijn haalbaar en hard. Daarmee wordt bedoeld dat aannemelijk wordt gemaakt dat er voldoende zekerheid bestaat dat de maatregel tijdig en volledig gerealiseerd wordt. Daarbij wordt het belangrijk gevonden dat op programmaniveau duidelijk wordt gemaakt hoe maatregelen worden ingevuld en uitgevoerd;
- uit de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen moet blijken dat de budgetten groot genoeg zijn om het voorgenomen beleid uit te kunnen voeren;
- er wordt inzicht verstrekt in de beleidsprestaties van verbonden partijen.

Voor het verkrijgen van het nagestreefde "repressieve" toezicht is het van belang dat we rekening houden met het toezichtskader van de Provincie.

2.3.2 Samenvatting begrotingsuitgangspunten komende planperiode

De basis voor het ramen van het aanvaarde beleid voor de planperiode 2024-2027 is de in de raadsvergadering van 7 november 2022 vastgestelde programmabegroting 2023 alsmede de daarna door de raad vastgestelde (gewijzigde) programmateksten en nieuw beleid o.b.v. Raadsprogramma 2022-2026 op 6 maart 2023. Voor het bepalen van de budgetten **aanvaard** beleid rekening houden met de volgende (procentuele) ontwikkelingen:

Lastenontwikkeling:

• Lonen en sociale lasten	5,60%
• Goederen en diensten	8,90%
• Gemiddelde index (loon- en prijsontwikkeling)	7,25%
• Omslagrente	1,25%
• Index Sociaal Domein	7,58%

Batenontwikkeling:

- nominale loon- en prijsontwikkelingen;
- autonome volumeontwikkelingen.

Eigen belastinggebied:

- huurtarieven gemeentelijk vastgoed aanpassen conform bovenstaande prijsontwikkeling van goederen en diensten;
- tarieven algemene heffingen hanteren zoals deze zijn vastgesteld bij de laatst vastgestelde begroting, aangepast met een gemiddelde van de index voor loon- en prijsontwikkeling;
- overige tarieven hanteren zoals deze zijn vastgesteld bij de laatst vastgestelde begroting;
- rekening houden met de voor de planperiode verwachte autonome volumeontwikkelingen ten aanzien van de kerngegevens;
- rekening houden met 100% kostendekking ten aanzien van reinigings-/afvalstoffenheffing en rioolheffing (voor beide netto na kwijtschelding).

Deze uitgangspunten worden bij de opstelling van de Programmabegroting 2024 gedetailleerd doorgerekend. Voor deze Kadernota zijn er, rekening houdend met deze uitgangspunten, enkele stelposten opgenomen om een indicatie te kunnen geven van het verwachte begrotingsresultaat voor de komende planperiode. In onderstaande tabel zijn de verschillende stelposten concreet weergegeven (specificatie van de bedragen onder b. in tabel 1).

Onderdelen (x € 1.000)	2024		2025		2026		2027	
Lonen en sociale lasten	N	1.211	N	1.211	N	1.211	N	1.211
Idem als onderdeel van subsidies / inkomensoverdrachten	N	960	N	960	N	960	N	960
Goederen en diensten	N	3.304	N	3.304	N	3.304	N	3.304
Prijsontwikkeling sociaal domein	N	1.629	N	1.629	N	1.629	N	1.629
Vrijval kapitaallasten		0		0		0	V	350
Rentelasten	N	800	N	800	N	806	N	1160
Indexering algemene uitkering	V	5.454	V	5.454	V	5.454	V	5.454
Prijscompensatie huren en pachten	V	86	V	86	V	86	V	86
Autonome volumeontwikkelingen belastingen	V	50	V	50	V	50	V	50
Idem openbaar groen / onderhoud wegen / straatreiniging		0		0		0	N	30
Inflatiecorrectie belastingen	V	693	V	693	V	693	V	693
Totaal begrotingsuitgangspunten	N	1.619	N	1.620	N	1.626	N	1.659

Tabel 2.

Er is in bovenstaande tabel rekening gehouden met een ontwikkeling van de algemene uitkering van € 5.454.000 i.v.m. index/acces. Deze ontwikkeling is een richtinggevende stelpost gebaseerd op dezelfde uitgangspunten als van toepassing zijn voor de rest van de genoemde bedragen. Deze post zal evenwel worden vervangen door de definitieve berekeningen van de aanstaande meicirculaire, zodra deze laatste bekend is. Zie ook de paragraaf hierna.

2.4 Structurele gevolgen meicirculaire 2023

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
d. Structurele gevolgen meicirculaire 20	Pm	Pm	Pm	Pm	V 1.778

Zoals in de inleiding van deze kadernota al geschreven informeren we u in een afzonderlijke raadsinformatiebrief over de definitieve uitkomst van de meircirculaire 2023. Wij streven ernaar om u deze informatie op een zodanig tijdstip te leveren dat deze nog volop kan dienen als informatie voor de beraadslagingen over deze Kadernota. In de onlangs verschenen Voorjaarsnota 2023 van het Kabinet staat dat gemeenten er vanaf 2027 structureel geld bij krijgen. De opschalingskorting blijft echter in stand en doordat er pas in 2027 geld bij komt, bedraagt de terugval van middelen in 2026 € 3 miljard (ten opzichte van 2025). Vanaf 2027 kent het Kabinet gemeenten structureel een bedrag van € 1 miljard toe en een volume indexatie. Op basis van de informatie uit de Voorjaarsnota kunnen we wel een voorzichtige eerste indicatie geven dat een extra structurele bijdrage van € 1 miljard ongeveer gelijk staat aan een extra inkomst voor Oldenzaal van € 1,8 miljoen. Bij de meircirculaire 2023 zal een en ander nader geconcretiseerd worden. In afwachting daarvan wordt bij de uitwerking van de Kadernota 2024 uitgegaan van een hogere uitkering van € 1,8 miljoen voor 2027.

2.5 Bekende financiële ontwikkelingen

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
e. Bekende fin. ontwikkelingen (zie tabel 3)		N 415	N 415	N 415	N 415

Dit betreffen aangelegenheden welke zich in meer of minder mate reeds hebben aangekondigd en, afhankelijk van het startjaar waarop het betrekking heeft, worden opgenomen in de Najaarsnota 2023 of op een andere wijze een plek in de Programmabegroting 2024 krijgen. Een overzicht hiervan treft u aan in onderstaande tabel.

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Uitvoering salarisadministratie door gemeente Wierden		N 73	N 73	N 73	N 73
Structureel hogere bijdrage ODTwente (herijking financiering)		N 65	N 65	N 65	N 65
Indexatie verbonden partijen		N 247	N 247	N 247	N 247
Tariefverhoging ICT Hengelo		Pm	Pm	Pm	Pm
Meerkosten accountant 2024		N 30	N 30	N 30	N 30
Totaal bekende financiële ontwikkeling		N 415	N 415	N 415	N 415

Tabel 3.

2.5.1 Uitvoering salarisadministratie door gemeente Wierden

Om kwaliteit en continuïteit van de uitvoering van de salarisadministratie te kunnen blijven waarborgen is bij collegebesluit besloten om de overeenkomst met de huidige dienstverlener per 31-12-2023 niet te verlengen en de salarisadministratie en het functioneel beheer van het personeelsinformatiesysteem Youforce met ingang van 1 januari 2024 te beleggen bij de gemeente Wierden. Hier gaan structurele meerkosten mee gepaard van € 73.000.

2.5.2 Structureel hogere bijdrage ODTwente (herijking financiering)

Ter voorbereiding op de begroting 2024 heeft in 2022 een traject tot herijking van de financiering plaats gevonden. Het doel van dit traject was om tot een duurzame en reële begroting te komen met passende financiering van de ODTwente. Als gevolg van het traject herijking financiering heeft ook een herijking van de begroting plaatsgevonden. Structureel betekent dit een structurele lastenverzwaring van € 65.000.

2.5.3 Indexatie verbonden partijen

De gehanteerde indices 'loon- en prijsontwikkeling 2024' voor de betreffende verbonden partijen zijn conform het advies vanuit de Twentse gemeenten. Zowel systematiek als percentages wijken echter af van de door Oldenzaal gehanteerde methodiek. Voor de Programmabegroting 2024 resulteert dit per saldo in een structureel begrotingsnadeel van ca. € 200.000 - € 250.000. De exacte effecten 'verbonden partijen' zullen worden gepresenteerd en verwerkt bij de Programmabegroting 2024-2027.

2.5.4 Tariefverhoging ICT Hengelo

Als gevolg van een gewijzigde prijs- en bekostigingssystematiek zal het benodigde budget voor de dienstverlening ICT door de gemeente Hengelo wijzigen. De gewijzigde (meer variabele) systematiek zal naar verwachting een budgetintensivering betekenen. Deze is voorlopig als 'Pm' opgenomen. Ook hiervoor geldt dat de doorrekening wordt meegenomen bij opstellen van de Programmabegroting 2024.

2.5.5 Meerkosten aanbesteding accountant 2024

Vanwege het aflopen van de overeenkomst met de huidige accountant is op 1 september 2022 een Europese aanbesteding voor accountantsdienstverlening gepubliceerd. Uiteindelijk doel van de aanbesteding was het contracteren van een aanbieder voor het verlenen van accountantsdiensten. Op basis van de oorspronkelijke voorwaarden die gesteld zijn in de aanbesteding is het voorstel om de nieuwe accountant aan te stellen voor de aankomende 4 jaar met verlengingsopties voor 2 maal 1 jaar. De structurele meerkosten bedragen € 30.000.

2.6 Bekende risico ontwikkelingen

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
f. Bekende risico ontwikkelingen (tabel 4)	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm

Dit betreffen specifieke en concrete risico's die voor de komende planperiode worden gesignaleerd en nu of bij nadere uitwerking van de Programmabegroting 2024 kunnen worden gekwantificeerd. In afwijking van de meer algemene en minder waarschijnlijke risico's die worden afgedekt via het weerstandsvermogen. Voorlopig zijn de posten opgenomen als 'Pm', dus zonder directe financiële vertaling. Een overzicht van de bekende risico's voor de komende planperiode treft u aan in onderstaande tabel 4. Voor de inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar Hoofdstuk 3 'Ontwikkelingen en risico's'.

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Rente ontwikkelingen + Inflatie	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm
Stuwmeer Investerings en kapitaallasten na 2027	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm
De Omgevingswet en leges	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm
Intensivering onderhoud wegen	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm
Herverdeeleffecten Gemeentefonds	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm
Totaal bekende risico ontwikkelingen	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm

Tabel 4.

2.7 Voorgenomen aanvullend beleid

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
g. Voorgenomen aanvullend beleid	0	N 32	N 15	V 12	N 183

Bij het vaststellen van de uitgangspunten voor de Kadernota en Programmabegroting 2024 heeft het college als algemene boodschap meegegeven het accent te willen leggen op het uitvoeren van hetgeen in het Raadsprogramma 2022-2026 voor deze periode is meegegeven. Gelet op de meerjarige financiële positie, de reeds vastgestelde ambitieuze doelstellingen en de onzekere ontwikkelingen en risico's met betrekking tot rente, inflatie en de komende nieuwe systematiek voor het gemeentefonds, stelt het college voor om geen nieuw beleid op te nemen in de Programmabegroting 2024. Wel is er ruimte geboden voor autonome en onontkoombare (wettelijke) ontwikkelingen of voorstellen die reeds eerder zijn besloten of ingezet. Dit betreft bijvoorbeeld de planvorming met betrekking tot het Project 'Vondelpark 2.0' dat, als vervolg op het ingebracht StadsID, aan uw Raad (inclusief kostenraming) wordt aangeboden, maar waar nu nog geen budget voor wordt uitgevraagd. Verder beperken de (nieuwe) beleidsontwikkelingen zich tot de uitvoering, eens per 4 jaar, van de 'audit Wet Politiegegevens' en de diverse aanbestedingen of herijkingen binnen het Sociaal Domein. Het 'Aanvullend Beleid (autonoom, onontkoombaar, reeds ingezet)' betreffen de beleidsvoornemens, waarmee door uw Raad al eerder is ingestemd, maar die een startjaar hebben in de komende planperiode 2024-2027. Dit aanvullende beleid is daarbij geactualiseerd op uitvoeringsjaar en budgetten.

De inventarisatie van deze voorstellen of autonome ontwikkelingen vindt u in de tabellen 2.7.1. en 2.7.2 en de bijgevoegde bijlagen 'Nieuw Beleid 2024 (autonoom, onontkoombaar, reeds ingezet)' en 'Aanvullend Beleid (autonoom, onontkoombaar, reeds ingezet)'. Uiteraard is het uiteindelijk uw raad die in dit verband definitieve beslissingen neemt. Voor een inhoudelijke toelichting op deze voorstellen, verwijzen we u naar *bijlage 2* van deze Kadernota.

2.7.1 Te honoreren nieuwe beleidsontwikkelingen

TE HONOREREN NIEUW BELEID 2024 (AUTONOM, ONONTKOOMBAAR, REEDS INGEZET)						
Onderdelen (x € 1.000)	KREDIET	2024	2025	2026	2027	
Programma 1: Dienstverlening en Veiligheid						
Openbare orde en veiligheid						
1	Uitvoering audit Wet Politiegegevens (1 x per 4 jaar)		20			
Programma 4: Cultuur, sport en ontspanning						
Sportaccommodaties/ Cultuurparticipatie						
2	Masterplan Vondelpark 2.0		0			
Programma 5: Maatschappelijke Ondersteuning						
Maatwerkvoorzieningen, - dienstverlening						
3	Aanbesteding doelgroepenvervoer		Pm	Pm	Pm	Pm
4	Aanbesteding huishoudelijke ondersteuning (1-1-2024)		Pm	Pm	Pm	Pm
5	Aanbesteding WMO (1-1-2025)			Pm	Pm	Pm
6	Aanbesteding Jeugd (1-1-2025)			Pm	Pm	Pm
7	Onderzoek reële tarieven (2023/2024)		Pm			
Totaal nieuw beleid			20			

2.7.2 Te honoreren nieuwe beleidsontwikkelingen

TE HONOREREN AANVULLEND BELEID 2024 (AUTONOOM, ONONTKOOMBAAR, REEDS INGEZET)						
Onderdelen (x € 1.000)		KREDIET	2024	2025	2026	2027
Programma 2: Bereikbaarheid en Openbare ruimte						
Riolering, Openbaar groen en Verkeer						
8	Kredieten t.b.v. Uitvoering in 2024 vGRP	1.686		54	54	54
9	Kredieten t.b.v. Uitvoering in 2025 vGRP	2.085			67	67
10	Kredieten t.b.v. Uitvoering in 2026 vGRP	1.016				32
11	Kredieten t.b.v. Uitvoering in 2027 vGRP	1.680				
12	Baten rioolrecht (dekking GRP)			(54)	(121)	(153)
13	Krediet Glinde Hooiland 2024	1.400		45	45	45
14	Krediet Glinde Hooiland 2025	2.200			70	70
15	Krediet Glinde Hooiland 2026	2.377				76
16	Krediet Glinde Hooiland 2027	1.725				
17	Baten rioolrecht (dekking GRP)			(45)	(115)	(191)
18	Vervanging speelvoorziening Openbaar Groen 2024	75		6	6	6
19	Vervanging speelvoorziening Openbaar Groen 2025	99			8	8
20	Vervanging speelvoorziening Openbaar Groen 2026	109				9
21	Vervanging speelvoorziening Openbaar Groen 2027	109				
22	Uitvoering verkeersknelpunten 2024	300		14	14	14
23	Uitvoering verkeersknelpunten 2025	300			14	14
24	Uitvoering verkeersknelpunten 2026	300				14
25	Uitvoering verkeersknelpunten 2027	300				
Programma 4: Cultuur, Sport en Ontspanning						
Sportaccommodaties						
26	ZVV De Esch: renovatie veld 1 natuurgras (2025)	31			4	3
27	OHC Bully: vervanging toplaag veld 1 (2025)	229			26	25
Programma 5: Maatschappelijke Ondersteuning						
Onderwijshuisvesting						
28	Drie eenheidsschool; voorbereidingskrediet (2024, lineair 40 jaar)	330	12	12	12	12
29	Drie eenheidsschool; bouwkrediet (2024, lineair 40 jaar)	3.793			142	141
30	De Esch; voorbereidingskrediet (2025, lineair 40 jaar)	265			10	10
31	De Esch; bouwkrediet (2026, lineair 40 jaar)	3.051				
32	De Linde; voorbereidingskrediet (2025, lineair 40 jaar)	297			11	11
33	De Linde; bouwkrediet (2026, lineair 40 jaar)	3.419				
34	TCC Lyceumstraat; voorbereidingskrediet Revitalisatie (2025, lineair 20 jaar)	221			14	14
35	TCC Lyceumstraat; bouwkrediet Revitalisatie (2025, lineair 20 jaar)	4.206				

TE HONOREREN AANVULLEND BELEID 2024 (AUTONOM, ONONTKOOMBAAR, REEDS INGEZET)

Onderdelen (x € 1.000)		KREDIET	2024	2025	2026	2027
36	TCC Lyceumstraat; voorbereidingskrediet Vernieuwbouw (2025, lineair 40 jaar)	552			21	21
37	TCC Lyceumstraat; bouwkrediet Vernieuwbouw (2025, lineair 40 jaar)	10.494				
38	TCC Lyceumstraat; voorbereidingskrediet gymzalen of sporthal (2025, lineair 40 jaar)	174			7	6
39	TCC Lyceumstraat; bouwkrediet gymzalen of sporthal (2025, lineair 40 jaar)	3.299				
40	TCC Lyceumstraat; Aflossing restant boekwaarde gebouw uit 2002			1.670		
41	TCC Lyceumstraat; sloopkosten gebouw uit 2002			346		
42	TCC Lyceumstraat; dekking boekwaarde en sloopkosten t.l.v. .Algemene Reserve			(2.016)		
43	TCC Lyceumstraat; vrijval kapitaallasten wegens sloop gebouw uit 2002				(110)	(110)
Totaal aanvullend beleid			12	32	179	198
Waarvan reeds gedekt (Programmabegroting 2023)			0	-17	-191	-15
Budgetintensivering			12	15	-12	183

2.8 Indicatief subtotaal komende planperiode

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
h. Indicatief subtotaal komende planperiode	V 1.659	V 44	V 2.046	N 1.936	N 386

Zoals in tabel 1 is te lezen verwachten we, rekening houdend met alle voorgaande informatie, voor de komende planperiode af te stevenen op een negatief saldo voor het 'ravijnjaar' 2026 en de jaarschijf 2027. De overige jaren vertonen begrotingsoverschotten.

2.9 Voorgesteld voorlopig dekkingsplan

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
i. Voorgesteld voorlopig dekkingsplan: * Stelpost taakstelling	Pm	Pm	Pm	V 1.936	V 386

Het begrotingsresultaat, zoals bij 'h.' kan het streven naar repressief toezicht door de Provincie in de weg staan. In samenhang met de oplopende rentelasten en voor een realistische investeringsplanning is een kritische heroriëntatie en herbeoordeling van de openstaande investeringsvoornemens op fasering en actualiteit aan te bevelen. Zeker als we, net als het afgelopen jaar, voor de komende planperiode het 'bestendig' gehanteerde uitgangspunt van een structureel sluitende begroting voor de gehele planperiode willen handhaven. Voor nu volstaan we op dit onderdeel met een onttrekking aan de

Algemene Reserve, om onze ambitie om blijvend te streven naar positief financieel resultaat te bestendigen.

2.10 Totaalresultaat

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
J. TOTAALRESULTAAT	V 1.659	V 44	V 2.046	V 0	V 0

Zoals aangegeven is het financiële uitgangspunt om voor de komende planperiode een sluitende (meerjaren-)begroting aan te kunnen bieden. Dit vereist voor de komende periode, naast het verwerken van aanvullende informatie, onder andere dat externe ontwikkelingen strak worden 'gemonitord' en getoetst aan de opgenomen uitgangspunten voor deze Kadernota. De definitieve uitkomsten van de meicirculaire 2023 vormen in dat kader een eerste toetsingsmoment.

3 Ontwikkelingen en Risico's

Een 1^e doorrekening van de geformuleerde begrotingsuitgangspunten en de bekende financiële ontwikkelingen levert voorlopig begrotingsnadelen op voor het 'ravijnjaar' 2026 en ook voor de jaarschijf 2027. De overige jaarschijven laten vooralsnog positieve saldi zien. De komende periode richting de definitieve vaststelling van de Programmabegroting 2024 zullen deze saldi verder worden 'gefinetuned' door onder meer verwerken van de (financiële) effecten van de meicirculaire 2023.

Per saldo wordt er bij deze Kadernota 2024 een somberder meerjarenperspectief gepresenteerd dan de uitgesproken verwachtingen bij de gewijzigde begroting 2023, na verwerking van de gewijzigde programmateksten en nieuw beleid o.b.v. Raadsprogramma 2022-2026.

Hoewel er mede door het gezonde weerstandsvermogen van de gemeente Oldenzaal nog steeds een gezonde financiële basis ligt voor de komende planperiode, is de nagestreefde repressieve vorm van toezicht door Provincie Overijssel met de hier gepresenteerde saldi geen vanzelfsprekendheid. Verder dienen er bij dit gepresenteerde perspectief enkele aanvullende nuanceringen en actuele risico's te worden benoemd.

3.1 Rentelasten, stuwmeer investeringen en prijsstijgingen (Inflatie)

Rentelasten

Een belangrijk risico-element en oorzaak voor de verslechterende meerjarensaldi ten opzichte van de Programmabegroting 2023 zijn de opgelopen rentelasten. Bij de voorlopige uitwerking van de begrotingsuitgangspunten voor de Kadernota 2024 wordt nu reeds geconstateerd dat de opgelopen rentestanden een negatief effect hebben op het meerjarig begrotingsaldo. De voor 2024 te hanteren omslagrente (het gehanteerde rentepercentage voor berekening kapitaallasten investeringskredieten) neemt ten opzichte van 2023 naar verwachting met 0,75% toe tot 1,25%. Dit betekent een structurele extra last voor de begroting 2024 van minimaal € 800.000. Verder oplopende rentetarieven zullen vanzelfsprekend navenant oplopende (kapitaal-) lasten betekenen.

Stuwmeer Investerings en kapitaallasten na 2027

De stijgende rentelasten zijn enerzijds het gevolg van de oplopende rentestanden, maar worden ook veroorzaakt door de ambitieuze investeringsplanningen van de gemeente Oldenzaal. Zoals reeds aangegeven bij vaststelling van de Programmabegroting 2023 staan voor de komende planperiode diverse investeringen gepland die veel (ambtelijke) capaciteit zullen gaan vergen. Tevens werd toen al geconstateerd dat *“de aanvankelijk geraamde bedragen door inflatieontwikkelingen onder druk komen te staan. Medio 2022 bedroeg de omvang van de openstaande investeringen € 57,8 miljoen. Gevoegd bij de nieuwe beleidsvoornemens uit het Raadsprogramma legt dit een fors beslag op de beschikbare (ambtelijke) capaciteit”*

Op dit moment (mei 2023) is de omvang van het 'Stuwmeer' opgelopen tot € 63 miljoen. Naast een fors beslag op de ambtelijke capaciteit, beperken de openstaande investeringen in toenemende mate (stijgende rente) de meerjarige begrotingsruimte, waarbij investeringsbudgetten door opgelopen inflatie mogelijk ook niet meer toereikend zijn. Voor een realistische investeringsplanning is een kritische herorientatie en herbeoordeling van de openstaande investeringsvoornemens op fasering en actualiteit aan te bevelen. Dit heeft een tweeledig effect: een verminderde druk op de beschikbare ambtelijke (uitvoerings-) capaciteit en een vermindering van toekomstige investerings- en kapitaallasten. Tenminste voor zover er geen nieuwe investeringen bijkomen.

Verder gaan vanaf 2028 (buiten de 'scope' van deze Kadernota), de kapitaallasten (afschrijving en rente) als gevolg van investeringen in onderwijshuisvesting en (binnen-)sport accommodaties aanzienlijk toenemen. In de komende periode en in aanloop naar de Programmabegroting 2025 worden dan ook finan-

cieel-technische oplossingen onderzocht en zo nodig voorgesteld aan uw Raad. Concreet moet hierbij bijvoorbeeld worden gedacht aan de instelling van dekkingsreserves voor kapitaallasten, waardoor toekomstige begrotingssaldi worden ontlast

Inflatie

Ook de oplopende inflatie vertaalt zich bij de Kadernota 2024 voorlopig in (historisch) hoge indexpercentages voor lonen en sociale lasten (5,6%) en goederen en diensten (8,9%). De sinds enkele jaren gehanteerde 'OVA-index' voor de budgetten Sociaal domein bedraagt voor 2024 7,58%. Naar verwachting, en vanuit oogpunt van conservatief begroten, worden we daarvoor slechts gedeeltelijk door het Rijk gecompenseerd via het gemeentefonds. Het voorlopig becijferde aanvullende structurele nadeel dat hierdoor ontstaat bedraagt ca. € 870.000.

3.2 De Omgevingswet en leges

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB) in werking. Hierdoor kan er veel veranderen. Dit is sterk afhankelijk van de lokale ambities, beleidsinvulling en inrichtingskeuzes. Het principe van legesheffing verandert niet. Ook de wettelijke grondslag voor het heffen van leges verandert niet. Toch zijn er een aantal zaken die wel gaan veranderen:

- nieuwe activiteiten toegestaan om leges over te heffen;
- (mogelijk) minder vergunningplichten;
- de 'knip': het splitsen van de bouwtechnische en de ruimtelijke vergunning;
- gemeentelijke kosten worden hoger of lager;
- gemeentelijke kosten verschuiven;
- meer integrale vergunningen (meerdere gezagen betrokken);
- planactiviteiten worden minder complex (of juist complexer).

3.3 Gemeentefonds

De uitkomsten van de decembercirculaire 2022 worden meegenomen en financieel verwerkt bij de Voorjaarsnota 2023. De bijdragen uit het gemeentefonds voor de gemeente Oldenzaal na decembercirculaire 2022 zien er als volgt uit:

Onderdelen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Algemene uitkering	67.360	68.828	70.179	65.510

Het kabinet heeft het voornemen om voor de periode vanaf 2026 een nieuwe financieringssysteem voor het gemeentefonds uit te werken met daarbij ook een verruiming van het gemeentelijke belastinggebied. Het Kabinet geeft daarbij aan te streven naar een financieringssysteem die "gemeenten en provincies stabiliteit biedt en ruimte geeft om autonome keuzes te maken, vanuit een solide financiële basis". Vooruitlopend hierop heeft het Kabinet voor 2026 eenzijdig de huidige systematiek 'opgezegd' en de jaarlijkse aanpassing van het gemeentefonds voor stijgende lonen, prijzen en het aantal inwoners (het zogenoemde accres) teruggezet naar een lager niveau. Tevens is voor 2026 de terugkeer van de volledige opschalingskorting weer aangekondigd. In de onlangs verschenen Voorjaarsnota 2023 van het Kabinet staat dat gemeenten er vanaf 2027 structureel geld bij krijgen. De opschalingskorting blijft echter in stand en doordat er pas in 2027 geld bij komt, bedraagt de terugval van middelen in 2026 € 3 miljard (ten opzichte van 2025). Vanaf 2027 kent het Kabinet gemeenten structureel een bedrag van € 1 miljard toe en een volume indexatie. Op basis van de informatie uit de Voorjaarsnota kunnen we een voorzichtige eerste indicatie geven dat een extra structurele bijdrage van € 1 miljard ongeveer gelijk staat aan een extra inkomst voor Oldenzaal van € 1,8 miljoen. Bij de meicirculaire 2023 zal een en ander nader geconcretiseerd worden. In afwachting daarvan wordt bij de uitwerking van de Kadernota 2024 uitgegaan van een hogere uitkering van € 1,8 miljoen voor 2027.

3.4 Budgetontwikkelingen en aanbestedingen Sociaal Domein

In het sociaal domein zijn een aantal ontwikkelingen die mogelijk, dan wel zeker, zullen leiden tot een hogere prijs voor geleverde diensten door aanbieders. Dit gaat om:

- aanbesteding doelgroepenvervoer;
- aanbesteding Huishoudelijke ondersteuning;
- aanbesteding Wmo;
- aanbesteding Jeugd;
- onderzoek reële tarieven.

De (financiële) effecten en omvang hiervan zijn bij opmaak van de Kadernota nog niet inzichtelijk en voorlopig als 'PM' opgevoerd. Bij de uitwerking van de Programmabegroting 2024 zal, voor zover mogelijk, de financiële vertaling worden gemaakt.

Naast de mogelijke effecten van de aanbestedingen kan op basis van extrapolatie van de eerste maanden van 2023, reeds de conclusie worden getrokken dat huidige budgetten Sociale Domein structureel niet toereikend zijn. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt en toegelicht bij de Voorjaarsnota 2023 en hebben hun effecten op de bij deze Kadernota 2024 gepresenteerde saldi. Bij verdere uitwerking naar de Programmabegroting 2024 zal hierover zo nodig nader worden gerapporteerd.

3.5 Intensivering onderhoud wegen

De "Beheerstrategie Wegbeheer" geeft inzicht in het onderhoud en de vervanging van wegen in de openbare ruimte in Oldenzaal. Het geeft inzicht in de werkelijke kosten van beheer en onderhoud van wegen en met daarbij een financieel inzicht welke budgetten er nodig zijn om de wegen te onderhouden en aan het eind van de levensduur de complete constructie te vervangen (zandbed, fundering en verharding(en)). In Oldenzaal zijn (redelijk) veel oude wegen waarvoor een jaarlijks onderhoudsbudget beschikbaar is, maar dit is niet toereikend. Er wordt 2-jaarlijks (volgens richtlijnen CROW) een globale visuele weginspectie uitgevoerd, en daaruit blijkt telkens weer dat er achterstallig onderhoud is. Dus dat er wegen zijn waar al onderhoud op uitgevoerd had moeten worden. Voor asfaltwegen geldt dat er dan sprake is van "kapitaalvernietiging" (duurdere maatregelkosten tgv te laat uitgevoerd onderhoud). Voor elementenverhardingen geldt dit niet.

Omdat er veel wegen in dezelfde tijdsperiode zijn aangelegd, zal er in de komende jaren regelmatig een piek zijn in het volledig vervangen van wegen (d.w.z. de volledige constructie). Hier is financieel echter geen vervangingsbudget voor geregeld, daarom is een ingenieursbureau ingehuurd om inzicht te krijgen in onderhouds- én vervangingskosten. Daaruit bleek dat er de komende jaren een substantieel groter budget nodig is om de wegen in Oldenzaal te onderhouden c.q. te vervangen (aan eind levensduur).

3.6 Weerstandsvermogen

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de relatie tussen weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. Het gaat dus om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat direct het beleid gewijzigd moet worden. Van de reserves, die invulling geven aan de incidentele component van het weerstandsvermogen, kan op basis van de huidige informatie het volgende overzicht worden gemaakt.

Onderdelen (x € 1.000) (excl. Resultaat 2022)	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027
Algemene reserve	10.418	16.646	16.096	15.595	15.145
Algemene reserve grondexploitatie	3.684	3.684	3.684	3.684	3.684
Bestemmingsreserves Alg. Dienst	18.824	18.011	17.714	17.417	17.120

Bestemmingsreserves grondexploitatie	10.197	10.197	10.197	10.197	10.197
Totaal reserves	43.123	48.538	47.691	46.893	46.146

De algemene reserve wordt gevormd door vermogensbestanddelen die nog geen bestemming hebben gekregen en in bedrijfseconomisch opzicht vrij aanwendbaar zijn. Daarom vormt de algemene reserve ook de buffer van de gemeente en is in die zin ook een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke weerstandscapaciteit. In de op 25 maart 2020 door uw raad vastgestelde beleidsnotitie reserves en voorzieningen 2020 is het beleid met betrekking tot de gewenste (minimum)omvang van de algemene reserve aangepast. Sinds jaren was de gewenste minimumomvang 6,6% van de begrotingsomvang. Sinds de herziening wordt de norm gekoppeld aan de risico's en wordt dit inzichtelijk gemaakt met behulp van de weerstandsratio. De weerstandsratio wordt berekend door de som van de algemene reserves (31 december 2023) algemene dienst (10,4 mln.) en grondexploitatie (3,6 mln.) te delen door de som van de geïnventariseerde risico's (2,2 mln.) en de ondergrens van de algemene reserve grondexploitatie (2,3 mln.). Concreet betekent dit voor 2023 een verwachte weerstandsratio van 3,1. Bij genoemde herziening is besloten de weerstandsratio in Oldenzaal vast te stellen op 2. Dus ultimo 2022 kwamen we uit boven de door ons zelf bepaalde norm. Het voorlopig jaarrekeningresultaat 2022 is naar verwachting substantieel positief. Dit saldo maakt nog geen onderdeel uit van bovenstaande presentatie van het weerstandsvermogen.

3.7 Overige risico's

Naast de al genoemde ontwikkelingen zijn er nog overige risico's te benoemen waarop weliswaar in meer of mindere mate invloed uitgeoefend kan worden, maar die zich vooralsnog lastig in financiële zin laten vertalen. In dat kader zijn de bij de jaarrekening 2022 benoemde risico's met mogelijke structurele doorwerkingen naar 2024 onder andere:

- effecten nieuw Twents inkoopmodel WMO en Jeugdzorg vallen tegen;
- risico Informatiebeveiliging waaronder 'gehackt worden' (ransom);
- afrekening bodemsanering Ootmarsumsestraat met Provincie;
- aanzuigende werking verlaging Eigen Bijdrage WMO;
- onvoorspelbaarheid aantallen cliënten en typen zorg WMO & Jeugd;
- doelstellingen uitvoering WSW blijken niet haalbaar;
- renteontwikkeling;
- extreme weersomstandigheden;
- meer cliënten vanuit het gedwongen kader c.q. rechtstreeks doorverwezen dan verwacht;
- prijsstijgingen ten gevolge van AMvB Reële prijs Wmo 2015;
- stijging afvalkosten door afkeuring pmb (plastic);
- Regeling Specifieke Uitkering Sport (SPUK);
- evenementen;
- legesinkomsten;
- vastgoedportefeuille leegstand en huurderiving;
- risico AVG-incident waaronder boete bij meldplicht datalekken;
- gladheidsbestrijding;
- verbonden partijen.

Deze en aanvullende geïnventariseerde risico's zullen zoals gebruikelijk, een plek krijgen in de paragraaf Weerstandsvermogen van de komende programmabegroting 2024.

4 Conclusies

Met de voorliggende Kadernota 2024 is het startsein gegeven voor de Programmabegroting 2024. Een Kadernota waarbij in tegenstelling tot eerdere edities geen organisatie brede uitvraag voor nieuwe beleidswensen is gedaan. Met het vaststellen door uw Raad van de (gewijzigde) programmateksten en nieuw beleid o.b.v. Raadsprogramma 2022-2026 op 6 maart 2023 hebben we immers reeds onze investeringsbereidheid getoond, passend bij hetgeen realiseerbaar is binnen de beschikbare ambtelijke capaciteit. Daarnaast willen we niet te veel vooruitlopen op de inbreng van onze inwoners bij de in 2024 vast te stellen Toekomstvisie 2040.

Wel worden er bij deze Kadernota 2024 eerder in gang gezette beleidsvoornemens bekrachtigd en (financieel) geactualiseerd. Dit resulteert bijvoorbeeld in de actuele en ambitieuze vertaling van het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan voor het Onderwijs in de gemeente Oldenzaal met diverse grote projecten die voor de komende planperiode op stapel staan.

De focus ligt wat betreft het College in 2024 dan ook met name op het waarmaken van geplande investeringen en eerder genomen beleidsvoornemens. Beleidsvoornemens die kunnen worden gerealiseerd door het goede financiële fundament dat bij de programmabegroting 2023 en de daaropvolgende producten uit de P&C-cyclus is gelegd. Tegelijkertijd hebben we met het vaststellen van de jaarrekening 2022 geconstateerd dat we beschikken over een flinke algemene reserve. Hiermee hebben we voor de komende jaren een gezonde buffer opgebouwd,

Per saldo wordt er bij deze Kadernota 2024 een somberder meerjarenperspectief gepresenteerd dan de eerder uitgesproken verwachtingen bij de gewijzigde begroting 2023, na vaststelling van het Raadsprogramma 2022-2026. Bij de huidige inzichten sluiten de jaarschijven 2026 ('ravijnjaar') en 2027 met negatieve saldi. De nieuwe en reeds ingezette beleidsvoornemens kunnen echter, mede door het gezonde weerstandsvermogen van de gemeente Oldenzaal, onverminderd worden gerealiseerd. Door oplopende rentestanden, hoge inflatie, de stijgende salarissen, toenemende budgetdruk binnen het Sociaal Domein en de verwachte nadelen op aanbestedingen is de financiële situatie echter kwetsbaar geworden. Ook zijn de toekomstige ontwikkelingen van het Gemeentefonds (opschalingskorting, hervormingsagenda Jeugd) uiterst onzeker en onvoorspelbaar.

De komende meicirculaire geeft wellicht een eerste inzicht in de houdbaarheid van de gepresenteerde uitgangspunten en de te ontvangen Rijksbudgetten. Zoals ook in het voorwoord aangegeven vraagt deze onzekerheid om terughoudendheid maar vooral ook realisme in het maken van keuzes op zowel financiële haalbaarheid als uitvoerbaarheid binnen de bestaande (ambtelijke) capaciteit.

Het bestendige begrotingsuitgangspunt binnen de gemeente Oldenzaal is om jaarlijks een structureel sluitende begroting te presenteren, waarmee haast als vanzelfsprekend ook wordt voldaan aan de voorwaarden voor een "groene" toezichtcode op gebied van provinciaal financieel toezicht. Door de gesignaleerde budgetdruk in met name de jaren 2026 en 2027 is 'repressief' toezicht niet langer automatisch een vanzelfsprekendheid. Dit verslechterde perspectief past echter binnen het gesignaleerde landelijke beeld dat de structureel financiële houdbaarheid van gemeenten onder druk komt te staan door de (voorlopig) structurele korting van € 3 miljard op het gemeentefonds vanaf 2026. Individueel en in georganiseerd verband gaan we dan ook met Rijk en fondsbeheerders in gesprek om taken en middelen weer structureel in balans te krijgen en met de provinciale toezichthouders over het financieel toezicht en de gevolgen van het indienen van tekortbegrotingen voor de jaarschijven na 2025.

We stellen u voor door middel van het vaststellen van deze Kadernota in te stemmen met de hierin opgenomen kaders voor het opstellen van de programmabegroting 2024.

Oldenzaal, [Vul hier verzenddatum in]

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,

de burgemeester,

G.W. Goedmakers

P.G. Welman

Bijlage 1. Gedetailleerde uitwerking van de uitgangspunten

Samenvatting (op te nemen in Kadernota 2024 en Programmabegroting 2024)

De basis voor het ramen van het aanvaarde beleid voor de planperiode 2024-2027 is de in de raadsvergadering van 7 november 2022 vastgestelde programmabegroting 2023 alsmede de daarna door de raad vastgestelde (gewijzigde) programmateksten en nieuw beleid o.b.v. Raadsprogramma 2022-2026 op 6 maart 2023. Voor het bepalen van de budgetten **aanvaard** beleid rekening houden met de volgende (procentuele) ontwikkelingen:

Lastenontwikkeling:

• Lonen en sociale lasten	5,60%
• Goederen en diensten	8,90%
• Gemiddelde index (loon- en prijsontwikkeling)	7,25%
• Omslagrente	1,25%
• Index Sociaal Domein	7,58%

Batenontwikkeling:

- Nominale loon- en prijsontwikkelingen;
- Autonome volumeontwikkelingen.

Eigen belastinggebied:

- Huurtarieven gemeentelijk vastgoed aanpassen conform bovenstaande prijsontwikkeling van goederen en diensten;
- Tarieven algemene heffingen hanteren zoals deze zijn vastgesteld bij de laatst vastgestelde begroting, aangepast met een gemiddelde van de index voor loon- en prijsontwikkeling;
- Overige tarieven hanteren zoals deze zijn vastgesteld bij de laatst vastgestelde begroting;
- Rekening houden met de voor de planperiode verwachte autonome volumeontwikkelingen ten aanzien van de kerngegevens;
- Rekening houden met 100% kostendekking ten aanzien van reinigings-/afvalstoffenheffing en rioolheffing (voor beide netto na kwijtschelding).

Bijlage 1.

Gedetailleerde uitwerking van de uitgangspunten

Voorgesteld wordt bij de P&C-instrumenten voor de planperiode 2024-2027 uit te gaan van de volgende uitgangspunten en richtlijnen:

De basis voor het rammen van het aanvaarde beleid voor de planperiode 2024-2027 is de in de raadsvergadering van 7 november 2022 vastgestelde programmabegroting 2023 alsmede de daarna door de raad vastgestelde (gewijzigde) programmateksten en nieuw beleid o.b.v. Raadsprogramma 2022-2026 op 6 maart 2023. Voor het bepalen van de budgetten **aanvaard** beleid rekening houden met de volgende (procentuele) ontwikkelingen:

I. Algemeen

- ◆ De in de raadsvergadering van 7 november 2022 vastgestelde Programmabegroting 2023 en de door de raad op 6 maart 2023 vastgestelde (gewijzigde) programmateksten en nieuw beleid o.b.v. Raadsprogramma 2022-2026 vormen de basis voor de P&C-instrumenten voor de komende planperiode;
- ◆ Een structureel en reëel sluitende meerjarenbegroting, d.w.z. dat tenminste de structurele lasten worden gedekt door structurele baten;
- ◆ Bij de op te nemen ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de meest recente raming van het Centraal Planbureau (CPB). Voor dit moment betekent dit concreet het Centraal Economisch Plan (CEP) 2023 van maart 2023. Volgens een bestendige gedragslijn gaan wij voor de begrotingsuitgangspunten uit van de verwachtingen van het CPB verwoord in het CEP.
- ◆ De meerjarenbegroting wordt opgesteld op basis van constante lonen en prijzen naar het verwachte prijspeil van 2023;
- ◆ Bij het samenstellen van de ramingen voor aanvaard beleid is slechts plaats voor autonome volumeontwikkelingen, conform de kerngegevens in paragraaf V. De hieruit voortkomende budgetten, zoals in de beheersbegroting van het lopende dienstjaar opgenomen, zijn bindend. Verwachte grote mutaties hierop (voor de goede orde: dit kunnen zowel mee- als tegenvallers betreffen) dienen daarom dus tijdens het proces van opstelling van het P&C-document, inclusief motivatie, aangeleverd te worden conform de procedure die geldt voor “aanvullend beleid”. Alle overige (volume)ontwikkelingen worden per definitie als “aanvullend beleid” aangemerkt en dienen als zodanig, conform de procedure die hiervoor geldt, tijdens het proces van opstelling van het P&C-document aangeleverd te worden.

II. Uitgangspunten voor de lasten aanvaard beleid

1. *Loonontwikkeling*

De huidige Cao voor gemeenteambtenaren loopt van 1 januari 2021 tot en met 1 januari 2023. Op 5 april 2023 is het principeakkoord voor de Cao 2023 en de Cao SGO (samenwerkende gemeentelijke organisaties) definitief geworden. Op basis van het CEP is de verwachte stijging van de loonvoet voor de sector overheid 4% in 2023 en 5,2% in 2024. In de programmabegroting 2023 werd rekening gehouden met een stijging voor 2023 van 3,6%. De bestendige lijn zou zijn de 5,2% voor 2024 te verhogen met een correctie op de begroting 2023 van 0,4% (4,0% - 3,6%), exclusief eventuele formatieontwikkelingen bij aanvullend beleid. Het indexpercentage lonen en sociale lasten 2024 komt daarmee op 5,6%. In de toelichting op het CEP wordt aangegeven dat in het genoemde percentage rekening is gehouden met de incidentele loonontwikkeling. Hiervoor behoeft dus geen extra budget opgenomen te worden.

2. *Prijsontwikkeling*

Bij het rammen van deze component laten we ons volgens een bestendige lijn eveneens leiden door prognoses (en werkelijkheid met betrekking tot de afgelopen jaren) van het CPB. Als we dan de betreffende info uit het CEP van maart 2022 (waarmee we in de begrotingsuitgangspunten voor de begroting 2023 rekening hebben gehouden) en maart 2023 met elkaar vergelijken zitten er op het

onderdeel prijsinflatie (prijs materiële overheidsconsumptie imoc) verschillen. Voor de compensatie van de verschillen kijken we gebruikelijk 3 jaar terug. Voor de raming van de prijsontwikkeling voor de jaren 2024 en volgende sluiten we aan bij de prijscompensatie waarmee bij de raming van de algemene uitkering ook rekening wordt gehouden. De algemene uitkering is voor dit onderdeel eveneens gebaseerd op het laatste CEP. In de uitgave van maart 2023 heeft het CPB de prijsontwikkeling voor overheidsconsumptie voor 2024 geraamd op 3,9%.

Onderstaand een overzicht van inflatiecijfers geraamd in verschillende uitgaven van het CPB waarop wij ons voor de prijsontwikkeling baseren.

Jaar	CEP 2022	CEP 2023	Vershil
2021	1,80%	2,20%	+0,40%
2022	4,10%	5,10%	+1,00%
2023	2,30%	5,90%	+3,60%
Correctie vorige jaren			+5,00%
2024	-	3,90%	+3,90%
Totaal	8,20%	17,10%	+8,90%

Bovenstaande tabel interpreterend is de conclusie dat de budgetten, zoals die zijn opgenomen in de begroting 2023, als gevolg van de actuele prijsinflatie te laag zijn geraamd. We adviseren voor het dienstjaar 2023 niets te wijzigen, temeer omdat het niet ongebruikelijk is dat ook de komende jaren nog steeds mutaties in deze percentages kunnen optreden. Bovendien wordt door bovenstaande handelwijze, bij het bepalen van het inflatiepercentage voor het dienstjaar 2024, wél rekening gehouden met deze verschillen. Volgens de bestendige lijn zouden we voor de komende planperiode rekening houden met een prijsontwikkeling van 8,9%.

3. *Indexering Sociaal Domein*

Met ingang van de begroting 2021 is besloten om voor het Sociaal Domein een andere index te hanteren dan voor de rest van de begroting. Dit gezien het specifieke karakter van het domein. De indexering gebeurt op basis van een percentage dat de overheid vaststelt: de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA). Voor 2023 werd op basis van dit indexcijfer een (voorlopig) percentage van 3,72% doorgevoerd. De definitieve index kwam voor 2023 uit op 6,36%, waardoor in 2023 feitelijk een te lage index is gehanteerd. Conform de bestendige gedragslijn gaan we deze te lage indexering (2,64%) corrigeren op de (voorlopige) index 2024 van 4,94%. Het te hanteren indexcijfer voor 2024 komt hiermee op 7,58%.

In onderstaande tabel de samenvatting van bovenstaande:

Jaar	CEP 2022	CEP 2023	Vershil
2023	3,72%	6,36%	+2,64%
Correctie vorige jaren			+2,64%
2024	-	4,94%	+4,94%
Totaal	3,72%	11,30%	+7,58%

4. *Renteontwikkeling*

De omslagrente heeft alleen betrekking op de rente over vreemd vermogen. De meest recente berekening hiervan resulteert in een gewijzigde renteomslag voor de begroting 2024 van 1,25% (2023 0,50%). Voor grondexploitatie is een afwijkende berekening van toepassing. Ook hiervoor zal in 2024 een gewijzigd) rentepercentage van 1,25% worden gehanteerd. Ter gelegenheid van de opstelling van de programmabegroting 2024 zal er nog een gedetailleerde doorrekening van de omslagrente plaats vinden, maar de verwachting is niet dat deze substantieel zal afwijken.

5. *Ontwikkeling subsidies*

Gesubsidieerde instellingen worden bij de vaststelling van hun jaarlijkse subsidies gecompenseerd

voor de bij de begrotingsuitgangspunten opgenomen verwachte loon- en prijsontwikkelingen. Geadviseerd wordt deze handelwijze voor de planperiode 2024-2027 te handhaven. Dit betekent dat de bestaande subsidies vanaf 2024, ten opzichte van de begroting 2023, voor wat betreft de looncomponent met 5,60% mogen stijgen en voor wat betreft de prijzen van goederen en diensten 8,9%.

III. Uitgangspunten voor de baten aanvaard beleid

1. *Rijksuitkeringen*

Ten aanzien van de baten aanvaard beleid spelen de rijksuitkeringen een belangrijke rol. In dat verband zijn de economische ontwikkelingen ontzettend belangrijk. De verwachtingen op dit gebied (basis CEP 2023) zijn dat de Nederlandse economie zich ondanks tegenwind positief blijft ontwikkelen. De Nederlandse economie groeit in 2023 en 2024 naar verwachting met respectievelijk 1,6% en 1,4%, ondanks de inflatie, zwakkere wereldhandel en dalende huizenprijzen. De arbeidsmarkt blijft krap, waarbij de werkloosheid naar verwachting licht oploopt in 2024. De energieprijzen zijn de afgelopen maanden sterk gedaald, maar daar staat tegenover dat de inflatie is verbreed naar andere goederen en diensten. De overheidsfinanciën verslechteren dit jaar, vooral door de extra inkomenssteun om de hogere energieprijzen te compenseren. In 2024 zal het tekort naar verwachting iets afnemen. Voor beide jaren is overigens verondersteld dat het de overheid, onder meer door de krapte op de arbeidsmarkt, niet lukt alle begrote middelen te besteden. Voor de middellange termijn gaat het CPB ervan uit dat dat wel lukt. Samen met de gestaag oplopende rentelasten zorgt dat voor verslechterende overheidsfinanciën.

Bovenstaande ontwikkelingen zullen uiteraard ook hun weerslag vinden op de uiteindelijk te ontvangen algemene uitkering. Hierbij kon in zijn algemeenheid gesteld worden dat hogere/lagere rijksuitgaven, in het verleden en tot aan 2026, als vanzelfsprekend zouden leiden tot een hogere/ lagere algemene uitkering. Deze stijging/daling, accres genaamd, was bedoeld voor compensatie van loon- en prijsstijgingen en om gemeenten mee te laten delen in hetzij budgettaire ruimte, hetzij bezuinigingen bij de overheidsfinanciën.

Het kabinet heeft echter het voornemen om voor de periode vanaf 2026 een nieuwe financierings-systematiek voor het gemeentefonds uit te werken met daarbij ook een verruiming van het gemeentelijke belastinggebied. Het Kabinet geeft daarbij aan te streven naar een financierings-systematiek die “gemeenten en provincies stabiliteit biedt en ruimte geeft om autonome keuzes te maken, vanuit een solide financiële basis”. Vooruitlopend hierop heeft het Kabinet voor 2026 eenzijdig de huidige systematiek ‘opgezegd’ en de jaarlijkse aanpassing van het gemeentefonds voor stijgende lonen, prijzen en het aantal inwoners (het zogenoemde accres) teruggezet naar een lager niveau. Tevens is voor 2026 de terugkeer van de volledige opschalingskorting weer aangekondigd. Als gevolg hiervan komen gemeenten vanaf 2026 (ravinjaar) structureel middelen te kort om hun taken uit te voeren. Dit tekort loopt daarna elk jaar verder op.

In de onlangs verschenen Voorjaarsnota 2023 van het Kabinet staat dat gemeenten er vanaf 2027 structureel geld bij krijgen. De opschalingskorting blijft echter in stand en doordat er pas in 2027 geld bij komt, bedraagt de terugval van middelen in 2026 € 2 miljard (ten opzichte van 2025). Vanaf 2027 kent het Kabinet gemeenten structureel een bedrag van € 1 miljard toe en een volume indexatie. De exacte invulling van de systematiek moet echter nog verder worden uitgewerkt. Ondanks de extra middelen vanaf 2027 blijven voor gemeenten in de jaren vanaf 2026 grote kortingen in de boeken staan: in 2026 een daling van circa € 2 miljard ten opzichte van 2025. Onderdeel daarvan is de opschalingskorting (ongeveer € 700 miljoen). Het kabinet heeft deze korting nog steeds niet geschrapt. Dit zet de gemeentelijke uitvoering van wettelijke taken én de haalbaarheid van de grote maatschappelijke opgaven onder druk.

Op de vraag “Kunnen we vooruitblikken ná 2026, inschatten hoe groot het ravijn wordt?” is dus nog geen eenduidig antwoord te geven. Op basis van de informatie uit de Voorjaarsnota kunnen we wel een voorzichtige eerste indicatie geven dat een extra structurele bijdrage van € 2 miljard ongeveer gelijk staat aan een extra inkomst voor Oldenzaal van € 1,7 miljoen. Bij de meicirculaire 2023 zal

een en ander nader geconcretiseerd worden. In afwachting daarvan wordt bij de uitwerking van de Kadernota 2024 uitgegaan van een hogere uitkering van € 1,7 miljoen voor 2027.

De mei- en septembercirculaires van het Ministerie van Binnenlandse Zaken zullen uiteindelijk bepalend zijn voor de op te nemen ramingen in de P&C-documenten. Voor de kadernota en de programmabegroting wordt in beginsel steeds met de meest recente daaraan voorafgaande circulaire rekening gehouden. De provincie, als financieel toezichthouder, gaat ervan uit dat voor de beoordeling van de begroting van enig jaar tenminste de meicirculaire van het voorafgaande kalenderjaar is verwerkt. Wanneer er voor gekozen wordt de uitkomsten van de septembercirculaire te verwerken dan wordt het van belang gevonden dat hierin een consistent beleid wordt gevoerd. Dit om te voorkomen dat de uitkomsten van deze circulaire gaan bepalen of al dan niet tot verwerking van deze circulaire wordt over gegaan. Omdat de praktijk is dat het verwerken van de septembercirculaire lastig is gelet op het moment van openbaar worden hiervan, adviseren we (bestendige lijn) de ramingen van de rijksuitkering in de ontwerpbegroting jaarlijks te baseren op de meicirculaire. De gevolgen van de septembercirculaire zullen dan worden verwerkt in de eerstvolgende tussentijdse rapportage. Indien realiseerbaar zullen de gevolgen van de septembercirculaire voor de raadsbehandeling van de programmabegroting ter kennisneming aan de raad worden aangeboden, zonder dat deze vervolgens onderdeel van de besluitvorming worden.

Al met al zijn de ontwikkelingen van de financiën van de rijksoverheid uiteindelijk bepalend voor de ontwikkeling van de algemene uitkering. De aanstaande meicirculaire zal een eerste indicatie hiervan opleveren.

2. *Belasting- en tarievenbeleid*

Het uiteindelijke belasting- en tarievenbeleid betreft zowel een politiek beïnvloedbare als politiek gevoelige materie. De uiteindelijke kaders hiervoor kunnen ter gelegenheid van de bespreking van de kadernota (= kaders aangeven voor het opstellen van de begroting) door de raad gegeven worden. Dit mede afgestemd op de dan geconstateerde financiële positie op hoofdlijnen, het beoogde beleid voor de komende planperiode en het bijbehorende dekkingsplan. Voor het opstellen van de kadernota alsmede voor de begroting aanvaard beleid voor de komende planperiode stellen we voor de tarieven te hanteren zoals deze zijn vastgesteld voor de begroting 2023 waarbij voor de actualisering van de ramingen aanvaard beleid voor de algemene heffingen rekening wordt gehouden met een stijging gelijk aan het gemiddelde van de loon- en prijsindex. Verder wordt rekening gehouden met autonome volumeontwikkelingen zoals aangegeven in de kerngegevens opgenomen in paragraaf V. De ramingen met betrekking tot reinigingsheffing en rioolheffing (voor beide netto na kwijtschelding) worden gebaseerd op 100% kostendekking. Specifiek ten aanzien van de huurtarieven gemeentelijk vastgoed stellen we voor deze, voor wat betreft aanvaard beleid, in de pas te laten lopen met de ontwikkeling van de prijzen van goederen en diensten. Ten aanzien van de kostendekkendheid van leges en begraafplaatsrechten is (nog) geen concreet dekkingspercentage vastgelegd.

Bij de uiteindelijk definitief door de gemeenteraad vast te stellen tarieven c.q. het dekkingsplan, opgenomen in de programmabegroting, kan uiteraard van het aanvaard beleid worden afgeweken en kan aandacht besteed worden aan:

- a) de mate waarin er reden is voor een eventueel afwijkende aanpassing van belastingtarieven;
- b) de mate van kostendekking voor begraafplaatsrechten, marktgelden en de diverse leges;
- c) de mate waarin tariefstijgingen voor de overige gebruikers van gemeentelijke eigendommen (bijv. sport- en welzijnsaccommodaties, volkstuinen, openbaar groen, woningen) acceptabel zijn.

IV. **Uitgangspunten voor beleidsontwikkelingen**

Ten aanzien van de begrotingsuitgangspunten wordt er onderscheid gemaakt tussen aanvaard beleid en aanvullend beleid. Aanvaard beleid is het beleid, inclusief het bijbehorende budget, zoals dit door de raad is vastgesteld en aanvullend beleid bestaat uit alles wat daaraan wordt toegevoegd en afgehaald, inclusief compleet nieuwe ontwikkelingen. Echter, aanvaard beleid kent óók ontwikkelingen en daar ontstaat af en toe enige spraakverwarring. Teneinde deze spraakverwarring te voorkomen en consequent handelen te realiseren wordt onderstaand proces gevolgd.

Aanvaard beleid (door raad vastgesteld) wordt jaarlijks geactualiseerd in verband met autonome ontwikkelingen op het gebied van lonen en prijzen, rentewijzigingen en autonome volumeontwikkelingen in bijv. aantal woningen, inwoners en andere kerngegevens (paragraaf V). Deze ontwikkelingen worden jaarlijks via de notitie begrotingsuitgangspunten vastgesteld. In feite zijn dit (politiek) niet beïnvloedbare ontwikkelingen en het aanpassen van de budgetten met deze ontwikkelingen zorgt ervoor dat het aanvaarde beleid op verschillende terreinen ongestoord door kan gaan. Indien wordt overwogen om op deze (min of meer onvermijdbare) ontwikkelingen te korten, is er in feite een kwaliteitsdiscussie. Want met het oude niet aangepaste budget moeten dan nieuwe (meestal hogere) lonen en prijzen worden betaald. Dit kan niet anders dan ten koste gaan van kwaliteit. De vraag ontstaat dan wat leidend is, het budget of het vastgestelde beleid. Daarom stellen we voor deze discussie niet jaarlijks aan te gaan en de begrotingsuitgangspunten jaarlijks door te voeren in de budgetten aanvaard beleid. Ook de vervangingsinvesteringen gerelateerd aan de eigen bedrijfsvoering behoren tot de ontwikkelingen aanvaard beleid. Ten aanzien van deze onderdelen is het de bedoeling deze niet zomaar in aanvaard beleid op te nemen. Er dient een afweging plaats te vinden. Voorgesteld wordt deze afweging expliciet te laten plaatsvinden door deze bij de besluitvorming duidelijk zichtbaar te maken. In de P&C-documenten op te nemen financiële analyse zullen beide vormen van ontwikkelingen aanvaard beleid expliciet in beeld gebracht worden.

Naast aanvaard beleid onderscheiden we zoals gezegd aanvullend beleid. Hieronder verstaan we:

- volumeontwikkelingen van aanvaard beleid die weliswaar autonoom (onafhankelijk en zonder politieke invloed) tot stand komen maar meer dan normaal (substantieel) toe- of afnemen;
- vervangingsinvesteringen niet zijnde vervangingen ten behoeve van de eigen bedrijfsvoering;
- in- en extensiveringen of aanpassingen van aanvaard beleid door (wets)wijziging van dit aanvaarde beleid, door voortschrijdend inzicht, bijstelling doelstellingen en/of andere maatschappelijke effecten;
- overige ontwikkelingen waarmee inhoudelijk en financieel niet eerder in één van de P&C-producten rekening is gehouden en die al dan niet gebaseerd zijn op politiek bestuurlijke wensen.

Dit aanvullend beleid zal zich elk jaar in meer of mindere mate voordoen en wordt via een inventarisatieproces in de organisatie inzichtelijk gemaakt. Aangezien we ook te maken hebben met beperkte middelen zal er ook altijd sprake zijn van (politieke) afweging en dus worden al deze voorstellen expliciet aan het college voorgelegd alvorens ze via de kadernota in de ontwerpbegroting worden opgenomen.

V. Kernegegevens

Peildatum	Werkelijk 1-1-2023	Prognose 1-1-2024	Prognose 1-1-2025	Prognose 1-1-2026	Prognose 1-1-2027
Aantal inwoners:					
• Jonger dan 18 jaar	5.978	5.968	5.958	5.942	5.942
• Ouder dan 17 maar jonger dan 65 jaar	18.113	18.051	18.013	17.988	17.988
• Ouder dan 64 maar jonger dan 75 jaar	4.115	4.135	4.151	4.136	4.136
• Ouder dan 74 maar jonger dan 85 jaar	2.834	2.839	2.879	2.919	2.919
• Ouder dan 84 jaar	891	888	890	909	909
Totaal aantal inw.	31.931	31.881	31.891	31.894	31.894
Aantal huishoudens:					
Aantal periodieke uitkeringsgerechtigden:					
• Wwb	424	420	420	420	420
• loaw	18	16	15	14	13
• loaz	5	5	5	5	5
Aantal Wsw-geïndiceerden:					
	227	221	214	208	202
Aantal leerlingen:					
• Basisonderwijs	2.619	2.559	2.479	2.461	2.433
• Voortgezet onderwijs	3.791	3.730	3.683	3.593	3.548
Oppervlakte gemeente in ha.:					
• Land	2.155	2.155	2.155	2.155	2.155
• Binnenwater	40	40	40	40	40
• Historische stadskern	8	8	8	8	8
Aantal woonruimten:					
• Woningen	14.826	14.926	15.026	15.126	15.226
• Recreatiewoningen	55	55	55	55	55
Aantal aanwezige bedrijfsvestigingen:					
	3.148	3.148	3.148	3.148	3.148
Lengte van wegen in km.:					
• 30 km wegen	107	107	107	107	107
• 50 km wegen	48	48	48	48	48
• gebiedsontsluitingswegen (80 km in beheer bij Provincie)	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7
• 120 km wegen (in beheer bij Rijk)	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2
Vrij liggende fiets- en wandelpaden					
	45	45	45	45	45
Spoorlijn					
	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Oppervlakte industrieterrein in ha.					
	270	265	265	265	265
Oppervlakte openbaar groen in ha.					
	244	244	244	244	244
• Waarvan waterhuishouding	24	24	24	24	24

VI. Overige ontwikkelingen

1. Renteontwikkeling

Over het renterisico werd bij de verwerking van het Raadsprogramma in de gewijzigde Programmabegroting 2023 (Raadsprogramma) opgemerkt:

“Zoals reeds aangegeven bij de Programmabegroting 2023 hebben we momenteel te maken met stijgende rentetarieven. Hogere financieringslasten lijken onvermijdelijk. Indicatief leidt een stijging van de huidige (omslag-)rente (0,5%) met 1% tot structurele extra lasten van ca. € 0,7 mln. (stand 2023). Dit risico is gedeeltelijk afgedekt en benoemd in de paragraaf risico en weerstandsvermogen (€ 0,25 mln.)”

Bij voorlopige uitwerking van de begrotingsuitgangspunten voor de Kadernota 2024 wordt nu reeds geconstateerd dat de opgelopen rentestanden een negatief effect hebben op het meerjarig begrotingssaldo. De voor 2024 gehanteerde omslagrente (het gehanteerde rentepercentage voor berekening kapitaallasten investeringskredieten) neemt ten opzichte van 2023 toe met 0,75% toe tot 1,25%. Dit betekent een structurele extra last voor de begroting 2024 van minimaal € 800.000.

2. Inflatie

Ook het eerder benoemde risico van oplopende inflatie vertaalt zich bij de Kadernota 2024 voorlopig in (historisch) hoge indexpercentages voor lonen en sociale lasten (5,6%) en goederen en diensten (8,9%). De sinds enkele jaren gehanteerde ‘OVA-index’ voor de budgetten Sociaal domein bedraagt voor 2024 7,58%. Naar verwachting, en vanuit oogpunt van conservatief begroten, worden we daarvoor slechts gedeeltelijk door het Rijk gecompenseerd via het gemeentefonds. Het voorlopig becijferde aanvullende structurele nadeel dat hierdoor ontstaat bedraagt ca. € 870.000

3. Afwijkende indexering verbonden partijen

De gehanteerde indices ‘loon-en prijsontwikkeling 2024’ voor de betreffende verbonden partijen zijn conform het advies vanuit de Twentse gemeenten. Zowel systematiek als percentages wijken af van de door Oldenzaal gehanteerde methodiek. Voor de Programmabegroting 2024 resulteert dit per saldo in een structureel begrotingsnadeel van ca. € 200.000- € 250.000. De exacte effecten hiervan zullen worden gepresenteerd en verwerkt bij de Kadernota 2024.

4. Aanbestedingen Sociaal Domein

In het sociaal domein zijn een aantal ontwikkelingen die mogelijk, dan wel zeker zullen leiden tot een hogere prijs voor geleverde diensten door aanbieders. Dit gaat om:

- aanbesteding doelgroepenvervoer;
- aanbesteding Huishoudelijke ondersteuning;
- aanbesteding Wmo;
- aanbesteding Jeugd;
- onderzoek reële tarieven.

De (financiële) effecten en omvang hiervan zijn bij opmaak van de Kadernota nog niet inzichtelijk en voorlopig al ‘Pm’ opgevoerd. Bij de uitwerking van de Programmabegroting 2024 zal, voor zover mogelijk, de financiële vertaling worden gemaakt.

5. Overige ontwikkelingen

Vanuit de andere domeinen zijn de volgende ontwikkelingen benoemd die de komende jaren effect zullen hebben op het financieel resultaat:

- Uitvoering salarisadministratie door gemeente Wierden (conform besluitvorming);
- Structureel hogere bijdrage ODT (conform besluitvorming AB);
- Verhoging van het groot onderhoudsbudget/vervangingsbudget voor wegen.

Bovenstaande ontwikkelingen hebben geresulteerd in de onderstaande door het college geformuleerde uitgangspunten voor de Programmabegroting 2024-2027:

Uitgangspunten door het college geformuleerd (INT-23-02903)

1. geen nieuw beleid;
2. wel: autonome ontwikkelingen en onontkoombare (wettelijke) ontwikkelingen;
3. wel: voorstellen die reeds zijn besloten ter integrale afweging opnemen;
4. wel: gevolgen van eerder ingezette keuzes verwerken;
5. 'Toekomstvisie Oldenzaal 2040' als paraplu bij komende beleidskeuzes.

Bijlage 2. Toelichtingen voorstellen nieuw en aanvullend beleid 2024 (autonoom, onontkoombaar, reeds ingezet)

Uitvoering audit Wet Politiegegevens (1 x per 4 jaar)	
Doel (lange termijn)	Voldoen aan de wettelijke taak en verwerking van politiegegevens.
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het Raadsprogramma?	Passend binnen de geformuleerde ambitie voor Programma Dienstverlening en Veiligheid: "In onze stad voelt iedereen zich veilig in de woon-, werk- en leefomgeving".
Inhoud	Werkgevers van boa's met opsporingstaken (onder andere gemeenten) zijn verplicht om jaarlijks een interne audit uit te voeren. Volgens de Wet politiegegevens (Wpg) is er elke vier jaar een externe audit nodig. Om de privacy van de verwerkte politiegegevens ten behoeve van de wettelijke taak te kunnen waarborgen en te kunnen voldoen aan de eisen die de wet daaraan stelt. De gemeente Oldenzaal moet beheersingsmaatregelen treffen die in lijn zijn met de NOREA Handreiking Privacy audit Wpg (boa) om de privacy van de verwerkte politiegegevens ten behoeve van de wettelijke taak te kunnen waarborgen. Om hieraan te kunnen voldoen is het inschakelen van externe specialisten nodig. Het college heeft besloten om een bedrag € 15.000 beschikbaar te stellen voor de coördinatie, aansturing, omschrijving en uitwerking van de werkprocessen; Daarnaast is eens per 4 jaar € 20.000 benodigd voor de 4 jaarlijkse externe audit.
Financiën	Eens per 4 jaar een bedrag van € 20.000 beschikbaar te stellen ter dekking van de 4 jaarlijkse (externe) audit.
Acties	Na besluitvorming bij Kadernota/Programmabegroting 2024 gaat de organisatie aan de slag met de uitwerkingen van de uitgevoerde externe audit. Voor het uitvoeren van het verbeterplan Wpg zal de organisatie een externe inschakelen.

Masterplan Vondelpark 2.0										
Doel (lange termijn)	Initiatiefnemers zien mogelijkheden het Vondelpark uit te bouwen tot Vondelpark 2.0: een aantrekkelijk natuur-, ontmoetings-, sport- en beweegpark met een open, toegankelijk karakter en een breed aanbod aan voorzieningen voor verschillende doelgroepen									
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het Raadsprogramma?	We streven in Oldenzaal naar een krachtige samenleving waarin de inwoner meedoet. Zo streven we naar zelfredzame, gezonde en verbonden inwoners, die een sociale basis vormen voor het bouwen van een vitale gemeenschap. Het sportakkoord 2.0 vraagt ruimte voor sport en bewegen waardoor inwoners verleid worden om meer te gaan bewegen.									
Inhoud	<p>In de wijk de Thij ligt aan de Vondellaan een sport en beweeg park. Het is een plek waar volgens de initiatiefnemers 'ontmoeten' voor jong en oud het kernwoord is. En waar inwoners van de wijk samen met de initiatiefnemers van Vondelpark 2.0 aan zet zijn om verdere invulling te geven aan de ontwikkeling van dit sport en beweeg park.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is goed te realiseren dat, om het doel te halen, alleen fase 1 onvoldoende impact heeft. Dit betekent dat de keuze voor uitvoering van fase 1 ook een 'ja' betekent voor uitvoering van minimaal fase 2; • Plannen moeten passen binnen de groenstructuurvisie en het bestemmingsplan De Thij; • Plannen moeten passen binnen het parkeerbeleid en het paraplu-bestemmingsplan 'Parkeernormen Oldenzaal'. • Afspraken over (gezamenlijk) gebruik, beheer en onderhoud en de daarmee gemoeide kosten zijn aan de voorkant duidelijk; • Per fase wordt in overleg bepaald wat in dat jaar daadwerkelijk wordt gerealiseerd; • Er wordt niet eerder tot realisatie overgaan voordat er een sluitende exploitatie aanwezig is; • Er moeten duidelijkheid zijn over wie wat betaalt. Dit moet vooraf vastgelegd worden; • Besproken moet worden in hoeverre de voorzieningen een relatie hebben/overlap kennen met andere voorzieningen in de stad/het Hulsbeek en wat de consequentie hiervan is; • Er moet duidelijkheid zijn over de uitvoering van het beheer en onderhoud van het terrein en de voorzieningen en bijkomende onvoorziene kosten (b.v. vandalisme, vervuiling). Dit betekent ook duidelijkheid over b.v. inspecties en veiligheid van voorzieningen en toezicht op een juist gebruik van het terrein; <p>De gemeente dient vooraf in te stemmen met het definitieve inrichtingsvoorstel, inclusief financiële effecten en uitvoeringsaspecten.</p>									
Financiën	<table border="0"> <tr> <td>2024</td> <td>fase 1</td> <td>tussen € 85.000 en € 130.000</td> </tr> <tr> <td>2025</td> <td>fase 2</td> <td>tussen € 90.000 en € 165.000</td> </tr> <tr> <td>2026</td> <td>fase 3</td> <td>tussen € 100.000 en € 160.000</td> </tr> </table> <p>Bovenstaande bedragen zijn een grove schatting van de financiële bijdrage vanuit de gemeente om het initiatief mogelijk te maken. De kosten zijn gebaseerd op aanleg en een inschatting van de beheer en onderhoudskosten. De initiatiefnemers hebben partners benaderd die mee willen financieren en gekeken naar subsidiemogelijkheden. Deze afspraken en subsidiemogelijkheden moeten (deels) nog definitief worden vastgelegd.</p> <p>Zoals bij de voorwaarden valt te lezen zijn er nog veel uit te zoeken en uit te werken zaken. Dit kan consequenties hebben voor de definitieve aanleg dan</p>	2024	fase 1	tussen € 85.000 en € 130.000	2025	fase 2	tussen € 90.000 en € 165.000	2026	fase 3	tussen € 100.000 en € 160.000
2024	fase 1	tussen € 85.000 en € 130.000								
2025	fase 2	tussen € 90.000 en € 165.000								
2026	fase 3	tussen € 100.000 en € 160.000								

	<p>wel beheer en onderhoudskosten voor de gemeente. Bovenstaande kosten zijn exclusief de kosten voor de inzet van ambtelijke uren. Deze bedragen op jaarbasis van de huidige inzichten € 16.500 (bij interne invulling) tot maximaal € 27.500 (bij inhuur) op jaarbasis (zie ambtelijke capaciteit).</p> <p>In deze Kadernota wordt de planvorming, als vervolg op het ingebracht StadsID, aan uw Raad (inclusief kostenraming) aangeboden. Budgettair wordt er op dit moment echter nog geen budget uitgevraagd.</p>
Acties	<p>Bij de programmabegroting 2024 wordt beoordeeld of er voldoende inzicht is om een uitgewerkt voorstel voor fase 1 en 2 voor te leggen aan uw raad.</p>

Aanbestedingen Sociaal Domein	
Doel (lange termijn)	Garanderen continueren (wettelijk verplicht) zorgaanbod en dekkend zorg-landschap
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het Raadsprogramma?	Passend binnen de geformuleerde ambitie bij Programma 5 Maatschappelijke Ontwikkeling “Voor inwoners die het nodig hebben is een kwalitatief goed ondersteuningsaanbod beschikbaar”
Inhoud	<p>In het sociaal domein zijn een aantal ontwikkelingen die mogelijk, dan wel zeker, zullen leiden tot een hogere prijs voor geleverde diensten door aanbieders. Dit gaat om:</p> <p>In het sociaal domein zijn een aantal ontwikkelingen die mogelijk, dan wel zeker, zullen leiden tot een hogere prijs voor geleverde diensten door aanbieders bovenop de reguliere indexeringen. Dit gaat om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanbesteding doelgroepenvervoer: de noodzakelijke aanbesteding leidt tot andere tarieven. De effecten worden becijferd bij uitwerking van de begroting 2024; - Aanbesteding Huishoudelijke ondersteuning: de aanbesteding voor de huishoudelijke ondersteuning is afgerond. De ingangsdatum voor de nieuwe contracten is 1 januari 2024. De financiële effecten worden becijferd bij uitwerking van de begroting 2024; - Aanbesteding Wmo: leidt tot nieuwe tarieven en mogelijk hogere tarieven per 1 januari 2025, financiële effecten worden verwerkt in de kadernota 2025; - Aanbesteding Jeugd: de ingangsdatum van de nieuwe contracten met onze zorgaanbieders zijn 1 januari 2025, financiële effecten worden verwerkt in de kadernota 2025; - Onderzoek reële tarieven: De raamovereenkomsten Twents model Wmo 2015 en Jeugd zijn verlengd voor de jaren 2023 en 2024. Deze verlenging heeft betrekking op de onderdelen: Ondersteuningsbehoefte Wmo, Ondersteuningsbehoefte Jeugd, Dyslexie, Diagnostiek, Wonen en verblijf, Medicatiecontrole en Beschikbaarheidsvoorzieningen (WVHS en crisis). Bij een verlenging is het wettelijk verplicht om na te gaan of de gehanteerde tarieven bij aanvang van de verlenging reëel zijn. Dit is op Twents niveau op voorhand niet gedaan. Begin 2023 is de opdracht gegeven om dit onderzoek alsnog uit te voeren. De opdracht bestaat uit het toetsen van de tarieven en daarin opgenomen kostprijselementen aan de uitgangspunten van de reële prijs. De financiële effecten worden becijferd bij uitwerking van de begroting 2024.
Financiën	De (financiële) effecten en omvang hiervan zijn bij opmaak van de Kadernota nog niet inzichtelijk en voorlopig als ‘PM’ opgevoerd. Bij de uitwerking van de Programmabegroting 2024 zal, voor zover mogelijk, de financiële vertaling worden gemaakt.
Acties	

Kredieten t.b.v. Uitvoering vGRP (2024 t/m 2027)	
Doel (lange termijn)	Het op adequaat niveau houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het Raadsprogramma?	Uitvoering van GRP en MJUP past binnen de geformuleerde ambities van Programma 2 'Bereikbaarheid en Openbare Ruimte' van het vastgestelde Raadsprogramma 2022-2026
Inhoud	<p>In de Raad van 14 december 2020 is het GRP 2021-2025 vastgesteld en vervolgens in de Raad van 8 november 2022 het nieuwe Meerjaren Uitvoeringsprogramma 2023-2026 (MJUP). Hierin is een integrale planning voor de komende 4 jaar opgesteld. Belangrijk onderdeel van deze integrale planning zijn de werkzaamheden die voortkomen uit het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). In de periode 2024-2027 zijn vanuit het GRP de volgende kredieten benodigd om te investeren in onze gemeentelijke riolering:</p> <p>€ 1.686.000 in 2024 € 2.085.000 in 2025 € 1.860.000 in 2026 € 2.105.000 in 2027</p> <p>De uitvoering van rioleringswerkzaamheden gebeurt zoveel mogelijk in samenhang met andere werkzaamheden als wegenonderhoud, verkeerskundige maatregelen of herinrichting. De lasten voortvloeiend uit de investeringen 2024 worden opgenomen vanaf het dienstjaar 2025.</p>
Financiën	De voorgenomen investeringen worden gedekt uit het rioolrecht en hebben voor de begroting een budgettair neutraal karakter.
Acties	Uitvoering geven aan het GRP 2021-2025 en MJUP 2023-2026.

Krediet Glinde-Hooiland (2024-2027)	
Doel (lange termijn)	Revitalisering openbare ruimte woonwijk Glinde Hooiland. Klimaat robuuste woonwijk (minder wateroverlast en risico's hitte) met een goed te beheren rioolstelsel.
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het Raadsprogramma?	De maatregelen zijn gevolgen van eerder ingezette keuzes van de gemeenteraad. Het Raadsprogramma laat een duidelijke lijn zien waarin ze Oldenzaal willen laten groeien naar een Klimaatrobuuste stad en waar omgekeerd ontwerpen (waar mogelijk) een uitgangspunt is.
Inhoud	De (extra) kosten voor de periode 2024-2027 komen grotendeels voort uit autonome ontwikkelingen en onontkoombare (wettelijke) ontwikkelingen. De riolering in Glinde-Hooiland is zo oud dat beheer op orde in de knel dreigt te komen. Vanuit de zorgplicht voor afvalwater is uitstel van deze watermaatregelen niet verantwoord. Dit is een autonome ontwikkeling. De klimaatverandering en de verplichtingen vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie zorgen voor onontkoombare (wettelijke) ontwikkelingen. Om deze wijk klimaat robuust te maken zal er ingegrepen moeten worden in de openbare ruimte. Dit nu niet doen, terwijl straten worden aangepakt voor riolering is niet efficiënt. Tenslotte zijn de maatregelen gevolgen van eerder ingezette keuzes van de gemeenteraad. Het Raadsprogramma laat een duidelijke lijn zien waarin doelstelling is Oldenzaal te laten toegroeien naar een klimaat robuuste stad en waar omgekeerd ontwerpen (waar mogelijk) een uitgangspunt is. Dit alles tezamen rechtvaardigt het om bijgaande herziene investeringsplanning op te nemen in de Kadernota en de Programmabegroting 2024.
Financiën	De totale extra investeringen voor Glinde Hooiland die onder het budget van het GRP vallen en in het MJUP worden opgenomen zijn: 2024: € 1.400.000 2025: € 2.200.000 2026: € 2.377.000 2027: € 1.725.000 De kosten worden gedekt via het rioolrecht.
Acties	Uitvoering geven de geplande investeringen Glinde-Hooiland, conform jaarschijven

Vervanging speelvoorziening Openbaar Groen 2024-2027

Doel (lange termijn)	Het veilig en in goede staat houden van de diverse speeltoestellen
Relatie met beleidsvoornemen(s) in Raadsprogramma?	Passend binnen de geformuleerde ambitie binnen Programma 2 Bereikbaarheid en Openbare Ruimte "Er is meer groene ruimte voor ontmoeten, rusten en bewegen"
Inhoud	Als onderdeel van de beheersplannen speeltoestellen (zowel bij scholen als in het openbaar groen) staan voor 2024 tot en met 2027 de noodzakelijke investeringen voor vervanging speelvoorzieningen openbaar groen gepland. De lasten worden geactiveerd en er is een jaarbudget voor het onderhoud en gedeeltelijke vervangingen.
Financiën	Voor vervanging speelvoorzieningen openbaar groen: 2024: € 75.000 2025: € 99.000 2026: € 109.000 2027: € 109.000
Acties	Uitvoering geven aan het onderhoud/vervanging conform het geldende beheerplan.

Uitvoering verkeersknelpunten 2024-2027

Doel (lange termijn)	Uitvoering van de door de gemeenteraad vastgestelde lijst van verkeersknelpunten in Oldenzaal. Jaarlijks wordt deze lijst door de gemeenteraad geactualiseerd.
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het Raadsprogramma?	Passend binnen de geformuleerde ambitie binnen Programma 2 Bereikbaarheid en Openbare Ruimte "Een goed bereikbare en verkeersveilige stad met minder uitstoot"
Inhoud	Naar aanleiding van een inventarisatie van alle verkeersonveilige punten in Oldenzaal is een groslijst opgesteld. Hier is een prioritering in aangebracht. De raad heeft besloten op basis van deze prioritering de knelpunten aan te pakken en jaarlijks de lijst te laten terugkomen. Voor het aanpakken van deze knelpunten in budget benodigd.
Financiën	Voor uitvoering van de jaarlijkse prioritering wordt een jaarlijks krediet geraamd van € 300.000. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten bedragen op jaarbasis ca. € 14.000.
Acties	Uitvoering aan de hand van de knelpuntenlijst

ZVV De Esch: renovatie veld 1 natuurgras, OHC Bully: vervanging toplaag veld 1

Doel (lange termijn)	Het behouden van kwalitatief goede sportaccommodaties voor de Oldenzaalse sporters
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	De investeringen passen binnen de geformuleerde ambitie voor Programma 4: "In Oldenzaal kan iedereen mee doen aan cultuur, sport & bewegen en evenementen omwille van gezondheid, persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke verbondenheid"
Inhoud	Door de actualisatie van het sportbeheerplan is er vanaf 2021 een inhaalslag ingezet. Dit is geen vrijblijvende aangelegenheid omdat er contracten en verplichten onder liggen. De accommodaties welke de komende planperiode 2024-2027 aangetroffen worden betreffen: ZVV De Esch: renovatie veld 1 natuurgras ad € 36.000 OHC Bully: vervanging toplaag veld 1 ad € 229.000
Financiën	2025: ZVV De Esch: renovatie veld 1 natuurgras ad € 36.000 OHC Bully: vervanging toplaag veld 1 ad € 229.000
Acties	Voorbereiden en uitvoeren van de geplande werkzaamheden voor de planperiode 2024-2027

Drie-eenheid (actualisering IHP)

Doel (lange termijn)	Kwalitatief, kwantitatief en financieel toekomstige onderwijshuisvesting behouden c.q. realiseren in Oldenzaal. Dit als onderdeel van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting (IHP).
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	Conform IHP
Inhoud	Deze wijziging betreft de verschuiving in startjaren voor de voorbereiding en realisatie van onderwijshuisvesting voor de Drie-eenheid als gevolg van vertraging bij de uitvoering van het IHP.
Financiën	Zie opgenomen bedragen conform bijgevoegd financieel overzicht (bijlage van Uitvoeringsprogramma IHP)
Acties	<ul style="list-style-type: none">- Haalbaarheidsonderzoek en voorbereiding: start 2023- Realisatie: start 2024

De Esch (actualisering IHP)

Doel (lange termijn)	Kwalitatief, kwantitatief en financieel toekomstige onderwijshuisvesting behouden c.q. realiseren in Oldenzaal. Dit als onderdeel van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting (IHP).
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	Conform IHP
Inhoud	Deze wijziging betreft de verschuiving in startjaren voor de voorbereiding en realisatie van onderwijshuisvesting voor de Drie-eenheid als gevolg van ver-

	traging bij de uitvoering van het IHP.
Financiën	Zie opgenomen bedragen conform bijgevoegd financieel overzicht (bijlage van Uitvoeringsprogramma IHP)
Acties	<ul style="list-style-type: none"> - Haalbaarheidsonderzoek: start 2023 - Voorbereiding: start 2025 - Realisatie: start 2026

De Linde (actualisering IHP)

Doel (lange termijn)	Kwalitatief, kwantitatief en financieel toekomstige onderwijshuisvesting behouden c.q. realiseren in Oldenzaal. Dit als onderdeel van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting (IHP).
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	Conform IHP
Inhoud	Deze wijziging betreft de verschuiving in startjaren voor de voorbereiding en realisatie van onderwijshuisvesting voor de Drie-eenheid als gevolg van vertraging bij de uitvoering van het IHP.
Financiën	Zie opgenomen bedragen conform bijgevoegd financieel overzicht (bijlage van Uitvoeringsprogramma IHP)
Acties	<ul style="list-style-type: none"> - Haalbaarheidsonderzoek: start 2023 - Voorbereiding: start 2025 - Realisatie: start 2026

TCC Lyceumstraat (actualisering IHP)

Doel (lange termijn)	Kwalitatief, kwantitatief en financieel toekomstige onderwijshuisvesting behouden c.q. realiseren in Oldenzaal. Dit als onderdeel van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting (IHP).
Relatie met beleidsvoornemen(s) in het coalitieakkoord?	Conform IHP en raadsbesluit op 6 maart 2023
Inhoud	De wijziging betreft de verwerking van de besluitvorming in de raadsvergadering van 6 maart 2023 inzake vernieuwbouw van TCC Lyceumstraat.
Financiën	Zie opgenomen bedragen conform bijgevoegd financieel overzicht (bijlage van Uitvoeringsprogramma IHP)
Acties	<ul style="list-style-type: none"> - Haalbaarheidsonderzoek: afgerond - Opstellen samenwerkingsovereenkomst en uitwerking businesscase: 2023 - Voorbereiding: start 2025 - Realisatie: start 01-08-2025

Bezoekadres Ganzenmarkt 1
Postadres Postbus 354
7570 AJ Oldenzaal
Telefoon 0541 58 81 11
of 14 05 41
E-mail info@oldenzaal.nl
Internet oldenzaal.nl
StadOldenzaal
stad_oldenzaal

Stad
Oldenzaal